

Нова Думка

ISSN 0351-3181

БРОЈ
ЧИСЛО 225

GODINA
ПОК L

5/2021

ОЗНАЧЕНА 30. РОЧНІЦА СТРАДАНЯ БРАНІТЕЛЬНОХ И ЦИВИЛОХ У ПЕТРОВЦОХ

У Петровцох 1. октобра означена 30. рочніца страданя бранітельох и цивилох, и з тей нагоди у церкви Покрову Пресвятей Богородици служена панахида, молитвени спомен за шицких забитих, несталих и умартих горватских бранітельох и цивилох, котру служел паноец Владимир Седлак.

На грекокатолицким теметове скорей покладаня венцох Хлопска шпивацка група КУД-а „Яким Гарди“ одшпивала гимну Републики Горватскей, а потим положени венци и запалени швички за шицких хтори були у Отечестваей войны и котри дали найвекшу жертву, свой живот. Венци покладли висланік Влади Републики Горватскей жупан Дамир Деканич, а спред Вуковарско-сримскей жупанії прочалнік Уряду жупана Марко Диконич, потим висланства Председателя РГ, Министерства горватских бранітельох, Министерства охрани, Мемориального центру Отечестваей войны городу Вуковару, Городу Вуковару, Општини Богдановци и заедніцки венец шицких горвтских бранітельох. Зоз кратшу ше програму представели школяре Подручней школи Антуна Бауера зоз Петровцох, котри рецитовали пісні о Отечестваей войны. Шицких наживительох и госцох при-

витал председатель бранітельох Петровцох Андрия Кризманич, началнік Општини Богдановци Марко Барун, висланік Влади Републики Горватскей и жупан Дамир Деканич. На покладаню венцох присуствовал и Звонко Костелник, член Совиту за национални меншини РГ. На концу Хлопска шпивацка група КУД-а „Яким Гарди“ одшпивала ище єдну пригдну пісню

Звонко Костелник, проф.

Марко Барун началнік општини Богдановци з делегацию на грекокатолицким теметове у Петровцох

Члени КУД «Яким Гарди» Петровци

Школяре ОШ Антун Бауер, ПШ Петровци

ОЗНАЧЕНА 30. РОЧНІЦА СТРАДАНЯ МИКЛОШЕВЧАНЬОХ

У Миклошевцох 8. октобра пригдно означена 30. рочніца страданя Миклошевчаньох у Отечестваей войны. Перше представителе локальной и жупанійскей власци на миклошевским грекокатолицким теметове запалели швички пред памятником настрадалих, а потим у миклошевскей церкви Рождества Пресвятей Богородици була отримана Служба Божа котру на руским и горватским язика служели миклошевски парох о. Роман Ступяк и римокатолицки парох о. Крешимир Арачич. По служби, у центру валала, коло памятной таблі присутни дали чесц и здогадли ше шицких настрадалих. Венци и швички пред памятник положили представителе жупанійскей и локальной власци, члени бранітельских организацийох, цивилних здруженьох зоз подруча општини, школяре Подручней школи зоз учительками и директорку, и други Миклошевчане. Означованє дня страданя организовали Општина Томповци и Месни одбор Миклошевци.

Леся Мудри

Памятник погинутим и страдалим бранітельом и цивилном у Отечестваей войны у центру Миклошевцох

Покладанє венцох за 30. рочніцу страданя Миклошевцох

BROJ
ЧИСЛО 225GODINA
ПОК 2021
L**“NOVA DUMKA”**

Izdavač: Savez Rusina RH
<http://www.savezrusina.hr>
 savezrusina@gmail.com
 novadumka@gmail.com
 Facebook: Savez Rusina RH Vukovar
 Za nakladnika: Dubravka Rašljanin
 Uredništvo: Vukovar,
 Vijeća Europe 93
 Tel. / faks: 032 428–342
 IBAN HR1623400091110057465
 Tisak: Certis d.o.o. Cerna
 Naklada: 700 primjeraka

“НОВА ДУМКА”

Видава: Союз Русинох РГ
<http://www.savezrusina.hr>
 savezrusina@gmail.com
 novadumka@gmail.com
 Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar
 За видавателя: Дубравка Раšљанин
 Редакција: Вуковар, Ради Европи 93
 Тел. / факс: 032 428–342
 ИБАН HR1623400091110057465
 Друку: Цертис д.о.о. Черна
 Тираж: 700 прикладніки

Tiskano – Друковане
 11 / 2021

Cijena 10 Kuna
 Цена 10 Кун

Rukopisi se ne vraćaju.
 Objavljeni prilozi se honoriraju.

Рукописи ше не врацаю.
 Обявени прилоги ше гонорују.

IZ NAŠIH MJESTA - З НАШИХ МЕСТОХ	
ŠTO JE ERASMUS + I ŠTO DONOSI MLADIMA? – П.ДИО.....	5
11. КУЛТУРНА МАНИФЕСТАЦИЈА „КЕД ГОЛУБИЦА ЛЕЦЕЛА“.....	20
„КОТАЌИ“/“КОЛЕСА“ СЛИКОВНИЦА ПО РУСКИ.....	20
ЗАШЕДАНС ШВЕТОВЕЈ РАДИ РУСИНОХ/РУСНАЦОХ/ЛЕМКОХ.....	21
„КЕД ГОЛУБИЦА ЛЕЦЕЛА“.....	21
СМОТРА ПИСНІ И ТАНЦУ У СТАРИХ ЯНКОВЦОХ.....	22
PROFESORICA HRVATSKOGA JEZIKA RUSINSKIH KORIJENA - П.ДИО.....	23
GLAZBENA PISMENOST AMATERSKOG RJEVAŠKOG ZBORA.....	28
ЦЕНА СЛУНЕЧНІКУ И КУКУРИЦІ КУС ЗВЕКШАНА, А УКЛАДАНЈА ДАСКЕЛЪО РАЗ НАДРОСЛИ ПРЕШЛОРОЧНИ.....	29
ТРАДИЦІЙНИ КОЛАЧИ И ЛАКОТКИ ПРИ РУСНАЦОХ.....	30
КОТЕЛ ГАРЧКУ ДОГАНЈА, А И САМ Є ГАРАВИ.....	31
DRUŠTVO I POLITIKA - ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА	
ОЗНАЧЕНА 30. РОЧНІЦА СТРАДАЊА БРАНІТЕЛЪОХ И ЦИВИЛОХ У ПЕТРОВЦОХ.....	2
ОЗНАЧЕНА 30. РОЧНІЦА СТРАДАЊА МИКЛОШЕВЧАНЪОХ.....	2
16. ШВЕТОВИ КОНГРЕС РУСИНОХ/РУСНАЦОХ/ЛЕМКОХ У КРИНІЦИ.....	12
РУСНАЦИ З ГОРВАТСКЕЈ АКТИВНО НА 31. РУЖОВЕЈ ЗАГРАДКИ.....	25
IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ	
9. ДЗЕЦИНСКА МАНИФЕСТАЦИЈА „ПЕРШИ АПЛАУЗ“.....	4
МИКЛОШЕВЧАНС НАСТУПЕЛИ НА МАНИФЕСТАЦИЈИ МАДЪАРСКЕЈ КУЛТУРИ „ЧАК 2021.“ У ЧАКОВЦОХ.....	4
ОЗНАЧЕНИ 17. ДЗЕНЬ НАЦИОНАЛНИХ МЕНШИНОХ ВУКОВАРСКО-СРИМСКЕЈ ЖУПАНИИ.....	6
„РУШНЯК“ ОЗНАЧЕЛ ДЗЕНЬ МАЦЕРИНСКОГО РУСКОГО ЯЗИКА.....	7
ВИСТАВИ ВЛАДИМИРА ПРОВЧИЈА У РИСКИ.....	8
ВИСТАВА МАЛЮНКОХ У МО МЛАКА.....	8
ЗАКОНЧЕЛИ 56. ВИНКОВСКИ ЄШЕНІ.....	9
KUD RUSINA OSIJEK DIJALOGOM KROZ PJESMU NACIONALNIH MANJINA.....	10
НАСТУП КУД „ЯКИМ ГОВЛЯ“ У ЦЕРИЧУ.....	11
СМОТРА ФОЛКЛОРУ „ЧАК“ У ЧАКОВЦОХ.....	11
ЖЕЛЕНА ЧИСТКА 2021.....	11
IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГ ЖИВОТА	
КИРБАЙ У МИКЛОШЕВЦОХ И ЗЛАТНИ ЮБИЛЕЙ О. ЯКИМА СИМУНОВИЧА.....	13
У ПЕТРОВЦОХ ПРЕСЛАВЕНИ КИРБАЙ.....	14
LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК	
ТАК ЯК ЛЕМ ВЛАСНИ ЗНАЮ РУШИМЕ ВСДНО.....	15
ЗОЗ ПИСНЮ ПОВЕДЗЕНЕ.....	26
ВЛАДИМИР БЕСЕРМИНІ.....	26
ВИХОВЙОВАНС ДЗЕЦОХ.....	27
IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЮЗУ	
ОТРИМАНИ ОКРУГЛИ СТОЛ „РУСИНИ ВЧЕРА, НЄШКА, ЮТРЕ“.....	16
ОТРИМАНИ 3. САЈАМ КНІЖКОХ „САКНАМ“ У ВУКОВАРЕ.....	18
РЕСЕРТИ – РЕЦЕПТИ	
ПИТА ЗОЗ ЖЕЛЄНЯВУ.....	30
DUMKIN VREMERLOV - ДУМКОВ ЧАСОПІВ	
БУЛО ТО ПРЕД 48 РОКАМИ.....	25
IN MEMORIAM - НА ЗДОГАДОВАНЄ	
БОРИС ДОРОГХАЗИ.....	31

Насловни бок: Звонко Костелник, 3. Саям кнїжкох и видавательства националних меншинох ВСЖ, Вуковар

Остатні бок: Звонко Костелник, КУД «Яким Гарди» Петровци, фолклорни вечари Винковци

UREDNIŠTVO: Vera Pavlović (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ljubica Harhaj, Manuela Dudaš, Lesya Mudri i Vladimir Prović
SAVJET UREDNIŠTVA: dr.sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Marijana Džudžar, vl. Vladimir Sedlak
LEKTORI: Marija Vulić (rusinski jezik), Andreja Magoč (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske

Na zahtjev Saveza Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-1),

“Nova dumka” je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača

РЕДАКЦИЈА: Вера Павлович (главна и одвичательна редакторка), Агнетка Балатинац, Мануела Дудаш, Любица Гаргај, Владимир Провчи, Леся Мудри

СОВИТ РЕДАКЦИЈИ: д.ф.н. Оксана Тимко Дітко (предсидателька), Маріяна Джуджар, о. Владимир Седлак

ЛЕКТОРЕ: Марія Вулич (руски язык), Андрея Магоч (гортватски язык) Друкованє помага Совит за национални меншини Републики Гортватскей. На вимаганє Союзу Русинох и Украјинох Републики Гортватскей з Ришеньом Министерства информования Републики Гортватскей од 15. януара 1992. року (УЧ. 523–92–1)

„Нова думка“ уписана до евиденциј явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источасно и становиско редакциј лебо видавателя.

9. ДЗЕЦИНСКА МАНИФЕСТАЦИЈА „ПЕРШИ АПЛАУЗ“

Всуботу, 23. октобра, у Вуковаре отримана 9. манифестација дзецинскеј културно-уметніцкеј творчосци „Перши аплауз“, а у организацији КУД „Осиф Костелник“ Вуковар и Союзу Русинох Републики Горватскеј. Манифестација отримана у Шветочней сали „Роял“ на Саймишту.

Зберане учашнікох почало на 15 годзин, а културно-уметніцка програма на 16 годзин. У програми наступели шлїдуюци културно-уметніцки дружтва: КУД „Осиф Костелник“ Вуковар, КУД „Яким Говля“ Миклошевци, КД Русинох Винковци, КУД „Яким Гарди“ Петровци, Дружтво „Руснак“ Петровци и госцююце малярске КУД „Петефи Шандор“ Чаковци.

На самом початку програми шциких госцох привитал председатель вуковарского Дружтва Владо Русин, а на окреми способ Звонка Костелника, члена Совиту за национални меншини Републики Горватскеј, о. Владимира Седлака, пароха зоз Петровцох и о. Олега Закалюка, пароха зоз Райового Села. Тиж наглашел же му жаль же влонї тота манифестација пре пандемию не отримана, бо кед би була отримана вец бизме того року мали дзешату ювильейну манифестацију,

Шветочна атмосфера дзецинскеј манифестацији

так же за ювильей мушиме почечац ище еден рок.

Конферанса водзена двојзично, по руски и по горватски, а водзела ю Мария Закалюк.

Манифестација и того року отримана зоз финансијну потримовку Совиту за национални меншини Републики Горватскеј и Городу Вуковару.

Тогорочни „Перши аплауз“ бул барз удатни, а закончел зоз вечеру за шциких учашнікох програми.

Любица Гаргај

Привитне слово председателя Дружтва Влади Русина

Гимну РГ и шветочну писню Руснацох у РГ одшпивали члени КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох

МИКЛОШЕВЧАНЕ НАСТУПЕЛИ НА МАНИФЕСТАЦИЈИ МАДЯРСКЕЈ КУЛТУРИ „ЧАК 2021.“ У ЧАКОВЦОХ

Народна мудросц гвари же сушед то најблїзша родзина, бо вон ци перши помогне кед треба. Прето миклошевске и чаковске дружтво у културним одношеню добре сотрудовали од самих початкох своей дїялносци. „Чаковски бетяре“ зоз плехову музику вше дзечне привитани у Миклошевцох, а весели малярски танци и шпиванки нїгда нїкого не охабели ровнодушним.

Прето Миклошевчане каждого року дзечне участвую на манифестацији малярскеј култури „Чак“ у сушедних Чаковцох, котру организуе домашне дружтво „Петефи Шандор“ под покровительством Општини Томповци. Тогорочна манифестација отримана на отвореној бини Малярскеј хижи у Чаковцох, всуботу 4. септембра. Скорей початку, учашніки и госци опрез Малярскеј хижи уж традицийно затанцовали весели чардаш и на таки способ символично указали дух заеднїцтва и приятелиства. У програми, попри домашнїх, наступели члени двох малярских дружтвох зоз Старих Янковцох и Кородию, и двох руских дружтвох: КУД „Яким Говля“ з Миклошевцох и „Руснак“ Дружтво Руснацох у Републики Горватскеј зоз Петровцох.

Леся Мудри

Женски хор КУД „Яким Говля“ у Чаковцох

Успїшни танечни наступ

ŠTO JE ERASMUS + I ŠTO DONOSI MLADIMA? – II.DIO

U ovom broju Nove dumke produžavamo s predstavljanjem programa EU za mlade Erasmus+.

Erasmus+ mogućnosti za mlade

Mlade osobe u okviru ovog programa imaju mogućnost mobilnosti (pokretljivosti, putovanja) u svrhu učenja diljem Europe i izvan nje. Mladi i osobe koje s njima rade imaju mogućnost razvijanja svojih komunikacijskih vještina, kao i povećanje zaposljivosti kroz različite oblike suradnje, osposobljavanja i umrežavanja unutar i izvan Europe.

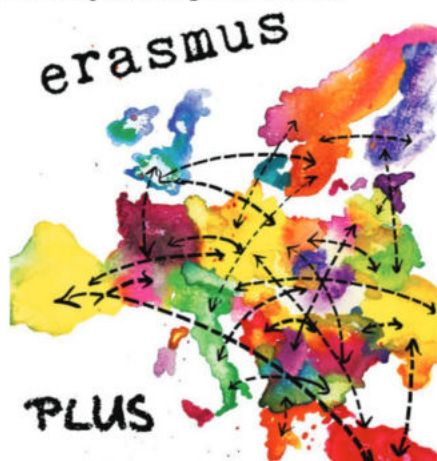
Tko može sudjelovati u projektima za mlade:

- mlade osobe između 13 i 30 godina
- neformalne skupine mladih
- organizacije mladih i za mlade sa sjedištem u EU i izvan EU
- drugi dionici s aktivnim interesom za pitanja mladih (npr. lokalna samouprava, škole, i sl.)

Pojedinci ne mogu samostalno sudjelovati u aktivnostima, nego to mogu učiniti putem organizacija koje provode projekte za mlade.

Oblici aktivnosti za mlade:

1. *Dugoročno volontiranje u inozemstvu* (Europske snage solidarnosti) – traje od 2 do 12 mjeseci, i usmjereno je na mlade od 18 do 30 godina. Mlada osoba ima priliku iskusiti život u nekoj drugoj državi, sudjelujući u volonterskim projektima koji se bave mladima, ekologijom, životinjama, kulturom, umjetnošću, sportom, djecom... Troškovi putovanja, smještaja, lokalnog prijevoza, osiguranja, tečaja jezika i džeparca pokriveni su programom Erasmus+. Po završetku volontiranja dobije se certifikat Europskih snaga solidarnosti.

2. *Razmjene mladih* – uključuju mlade iz različitih zemalja, a organiziraju se na teme tolerancije, zdravog života, ekologije, demokracije, aktivnog sudjelovanja u društvu, itd. Kroz neformalne metode učenja (radionice, rasprave, igranje uloga, oluja mozгова, razne kreativne tehnike, aktivnosti na otvorenom...) djeluju na unaprjeđenje jezičnih vještina i drugih kompetencija sudionika, otkrivanje i prihvaćanje novih kultura. Po završetku sudjelovanja dobije se tzv. Youthpass certifikat – potvrda o stečenim kompetencijama. Troškovi putovanja, smještaja, prehrane i organizacije te izvanrednih troškova (npr. vize, dozvole boravka, cjepiva i sl.) pokriveni su programom Erasmus+. Razmjene traju od 5 do 21 dan, a u njima mogu sudjelovati mladi od 13 do 30 godina, praćeni odraslim voditeljem.

3. *Komunikacija s donositeljima odluka za mlade* – Kroz uključivanje u projekte Strukturiranog dijaloga između mladih osoba i donositelja odluka za mlade na lokalnoj, regionalnoj i/ili nacionalnoj razini mladi imaju priliku predstaviti svoje potrebe, želje i zapažanja donositeljima odluka, sudjelovati u planiranju daljnjih aktivnosti za mlade, u anketama, konzultacijama i studijama o potrebama mladih, u simulaciji funkcioniranja demokratskih institucija (parlamenta, savjeta za mlade...), te na taj način pozitivno pridonijeti položaju i mogućnostima mladih u svojoj zajednici. Sudjelovanje je otvoreno za mlade u dobi između 13 i 30 godina.

4. *Sudjelovanje u inicijativama mladih* – Kroz transnacionalne inicijative mladi mogu pridonijeti rješavanju određenog problema u svojoj zajednici (npr. nedostatak kulturnih i kvalitetnih aktivnosti za mlade, nezaposlenost mladih, ...), u suradnji s vršnjacima iz neke druge države sa sličnim problemom. Kroz projekte solidarnosti mladi mogu pridonijeti rješavanju određenog problema u svojoj zajednici, zajedno s najmanje pet vršnjaka iz svoje zajednice – primjerice, zanemarenost starijih osoba u svojem okruženju, nezaposlenost mladih... Troškovi mentora i provedbe projekta te troškovi za sudjelovanje mladih s manje mogućnosti pokriveni su programom Europske snage solidarnosti.

Informacije za mlade mogu se naći na sljedećim stranicama:

<https://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/kutak-za-mlade/>

<https://www.europskesnagesolidarnosti.hr/hr/> - o Europskim snagama solidarnosti
<https://euodesk.eu/> - europski informacijski servis koji mladima pruža informacije o međunarodnim mogućnostima volontiranja, putovanja, stažiranja, studiranja i razmjena i brojnih drugih međunarodnih i nacionalnih mogućnosti

<https://europa.eu/youth/home/hr>

Europski portal za mlade, objavljuje novosti, osobna iskustva i priče mladih o volontiranju, obrazovanju, radu, putovanjima, kulturi, zdravlju, inkluziji, aktivnom sudjelovanju, Dijalogu EU-a s mladima itd.

<https://www.salto-youth.net/> - mreža centara u okviru koje se osobama koje rade s mladima i voditeljima mladih pružaju neformalni izvori za učenje te organiziraju osposobljavanja i aktivnosti umrežavanja. Za djelatnike u obrazovnim institucijama: <https://www.etwinning.net/en/pub/index.htm>

- platforma za osoblje (nastavnike, ravnatelje, stručne suradnike) zaposleno u školama u nekoj od uključenih europskih zemalja, preko koje mogu komunicirati, surađivati, razvijati projekte, dijeliti iskustva i biti dio europske obrazovne zajednice.

O Erasmus+ programu:

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_hr

<https://www.mobilnost.hr/>

Helena Timko

ОЗНАЧЕНИ 17. ДЗЕНЬ НАЦИОНАЛНИХ МЕНШИНОХ ВУКОВАРСКО-СРИМСКОЙ ЖУПАНИИ

Внедзелью, 26. септембра, на центральной городской площади у Вуковаре шветочно означени День национальных меньшинств Вуковарско-сримской жупании. Организатор манифестации Координация Радох и представителей национальных меньшинств ВСЖ, а тогорочни домашни була Рада мадярской национальной меньшинства ВСЖ.

Була то нагода же би ше представителе осем национальных меньшинств презентовали през культурно-уметничку програму, писню и танец характеристични за каждую национальную меньшину и през гастро понукнуце полне сланих и сладких деликатесох, як и традиционных едлох вязаних за каждую национальную меньшину. Руску национальную меньшину представело КУД „Яким Гарди“ Петровци зоз Хлопску шпивацку группу и фольклорну секцию, а жени порихтали штанд зоз традиционными едлами.

У своім обращаню председатель Координации национальных меньшинств ВСЖ Светислав Микеревич виражел своей задовольство же эпидемиологийни мири таки же оможлиvene отримоване тей традицийней манифестации и же тот нагода оможлиvоe лeпше медзисобне упознаване самих национальных меньшинств, але и упознаване припадничох векшинского народу зоз традицию, культуру и звичаями розличных национальных меньшинств зоз хторима ведно жию.

Председателька Ради мадярской национальной меньшинства ВСЖ Розалия Якуметович у своім обращаню наглашела важносц очування национального идентитета шпичких припадничох национальных меньшинств цо нам таки манифестации и оможлиvою. Виражела и задовольство кельо ше одволало учашничох и нашивительох на тей манифестации.

У мене ВСЖ и жупана Дамира Деканича, присутним ше обрацел заменик жупана Срдян Еремич и наглашел значну помощь хтору ВСЖ видзелое за роботу и действоване Радох и представителей национальных меньшинств на подручю жупании. Указал и на то же жупания покровитель и тогорочней манифестации День национальных меньшинств и же ше тот пракса предлужи и у будучности.

– „Национальные меньшинства творят 20% жительство нашей жупании, цо значи же каждый пятый житель припадник даедней национальной меньшинства, цо Вуковарско-сримску жупанию твори мультикультурним и мультиетничким простором. Национальные меньшинства жадаю дац своей подполне доприношене розвою и просперитету Вуковарско-сримской жупании, як и цалей Республики Горватской, же би ше условия живота за каждого жителя подзвигли на цо висши и квалитетнейши уровень. Жадаме економске окрипене того простору же би людзе остали на тим подручю и то треба же би була задача шпичких нас“ – гварел заменик жупана на концу своей бешеди.

На Дню национальных меньшинств ВСЖ присутни були и госци – генерални конзул Республики Мадярской у Осиеку Янош Шандор Фузик, конзул Республики Сербии у Вуковаре Людмила Остоич, соборски заступник мадярской национальной меньшинства Роберт Янкович, член Совету за национальные меньшинства Республики Горватской Звонко Костелник и други представителе дружтвеного, политичного и економского живота Городу Вуковару и Вуковарско-сримской жупании.

Марияна Джуджар

Стол зоз традицийними рускими едлами и локотками на «Дню национальных меньшинств ВСЖ»

Успешни наступ хлопской шпивацкей группы КУД «Яким Гарди» Петровци

Венчик русских танцох у виводзею КУД «Яким Гарди» Петровци

„РУШНЯК“ ОЗНАЧЕЛ ДЗЕНЬ МАЦЕРИНСКОГО РУСКОГО ЯЗЫКА

Означоване Медзинародного дня мацеринского языка почало 1999. року у снованю Организациі за образование, науку и культуру /UNESCO/ з намиру зачуваня язичних розличносцох и потребу виучованя мацеринского языка. Спрам їх вигледованьох 43% од 6.000 языкох годно нестач. UNESCO тверdzi же учене языка муши почац у вчасним дзезинстве. У тим смислу принешена Декларация о культурней розличносци. Од 2000. року у швецце ше означуе Дзень мацеринского языка як еден од символох равноправносци шпичких народох.

Культурне дружтво „Рушняк“ од влонї пестуе тот Дзень як еден од приоритетних задаткох. Дзень Руснацох организуе ше як здогадоване на красни прешли часи и нешкайшу тирвацу роботу на плану пестованя, очуваня и виучованя нашого, руского языка през бешеду, читане рускей литературы и часописох Союзу Русиных РГ „Нова думка“ и „Венчик“. Тиж вельку заслугу ма и „Летна школа“, та рижни подїї у культурним аматеризму и манифестацийох культури.

Од 10. по 12. септембер у Риеки и Матульох бул означени Дзень мацеринского руского языка, 10. рочнїца Дня Руснацох РГ и 50. рочнїци снованя часописох „Нова думка“ и „Венчик“.

Хлопска шпивацка група КУД «Яким Гарди»

Атрактивне народне облєчиво Закарпатя

З виставу фотографийох з преслави Дня Руснацох РГ и у Матульох отворена и малярска вистава. Манифестация почала 10. септембра з отвераньом вистави малюнокх Подобовой секциі „Рушняк“ на тему „Початок ешенї“ у галерїї „Галерїїца“ у Матульох. Викладали тройо маляре з Матульох, В. Провчи, М. Блажевич и М. Спинчич. Отворена була по 19. септембер и то 2 годзини дополадня и тельо пополадню, а нашивело ю коло 120 людзох хтори ше

Танечна точка у виводзеню госпууючого КУД «Яким Гарди» зоз Петровцох

Атрактивни танечни крочаї

Владимир Провчи, председатель КД «Рушняк» ПГЖ

Засднїцка фотографія учашнїкох

уписали до Кнїжки упечаткох. Тиж ю нашивели члени КУД „Яким Гарди“ з Петровцох, з тим же зме виложели руски кнїжки и виданя „Новей думки“ и „Венчику“.

Найвекша часц програми одбула ше у Риєки, у сали МО Млака, дзе нашо госди учашнїки були члени КУД „Яким Гарди“ з Петровцох. Вони принесли виставу фотографийох з преслави „Дня Руснацох РГ“. Указане вельке число фотографийох хтори шицких зацикавели. Чкода же кратко тирвало, але ше вельо указало. Хлопска шпивацка група виведла венчик руских шпиванкох. Их уж знаме по прекрасним шпиваню, та и teraz дали шицко од себе. Указали красу руского шпиваня рижнородного репертоару зоз прекрасну мелодию. Новоформована танечна секция тиж ше крашне указала. Млади у красним руским облечиву и красного триманя освоели пре пандемию малочислену публику.

З боку КД Рушняк писнї одшпивал Владимир Провчи з про-

Розпатране пригодней вистави руских кнїжкох и часописох

вадзеньом Хлопскей шпивацкей групи з Петровцох, а тиж так и рецитовал своєю найновши писнї. Шицко, щиро поведзене, було прекрасне и за паметане.

Манифестация ше на одредзени способ не одбула справ плану КД Рушняк, бо ше даєдни заплановани збуваня не случели пре пандемию.

На концу поручуєме: чувайме свой язык, почитуйме го и тих цо го унапредзую. Його нам зохабели нашо предки и длужноц нам най го отримуєме и розвиваєме.

Най жию Руснаци!

Владимир Провчи

Нагода за читане красней поезиї

ВИСТАВИ ВЛАДИМИРА ПРОВЧИЯ У РИЄКИ

Пре пандемию велї галерий у Риєки и околїску заварти або су отворени за мале число малярох. Подобова секция КД „Рушняк“ якошик ше находзи з малярским виставами, та зме того року мали 16 вистави, були зме на трох Подобових колонийох, и викладали зме два раз на отвореним.

Єдна вистава на отвореним отримала ше на побережю моря у Волоским при Опатїї, на спомин на вельку медзинародну манифестацию „Мандрач“, хтора медзинародного характеру. То фасцинантна вистава дзе ше викладаю малюнки и прикраски хто дзе сцигне: на улїчки опарти на мури, дзвери, капури, облаки, на гарадичох, лавкох... Вшадзи дзе ше лем рушице, наидзеце на нїх, сцели ви то або не.

Инак, Волоско праве туристичне место и под час манифестаций жиє з окремним животом. О тей манифестаций ше вельо зна. Отримує ше през викенд, а того року була внесзелю, 28. августа, по красней хвилї. Було то красне стретнуце малярох, дзе ше бешедовало о работи помедзи два манифестаций, нових збуваньох у уметносци и находзєню у пандемий, як и о нових материялох у тарговинох. То цикави

и вше актуални теми, дискутує ше о принєшених малюнокх и даваю ше совити.

КД „Рушняк“ представел Владимир Провчи, а викладал малюнки на тему марини – пейзажи моря у технїки акрилу на платну.

Значне же Руснаци наступаю, та ше дотхню и теми о нас и нашим положаю у дружтве, пестованю работи и находзєню у тих часох, як и виашньоване на попису жительствова.

Владимир Провчи

Вистава у Волоским

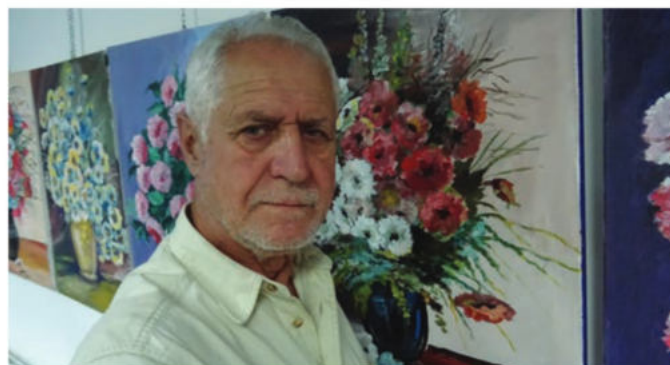
ВИСТАВА МАЛЮНКОХ У МО МЛАКА

Сотруднїцтво КД Рушняк и Месного одбору Млака у Риєки традицийно барз добре. У нїм хаснуєме простор од 75 квадрати два раз мешачно и задармо.

У тим просторе хаснуєме и галерию за викладанє малюнокх, та так 13. септембра поставена вистава малюнокх з мотивама квеца, автора Владимира Провчия. Вон там часто виклада и каждая му вистава замеркована. Малюнки у формату 50 x 70, поскладани су тематски, а виложени 20 малюнки.

Пре пандемию єст меней виставох, а число дошлебодзєних нашивительох зменшане, та ше человек дараз и зпита за кого ше малое кед єст мало можливосци указац работи.

Владимир Провчи

Вистава у МО Млака у Риєки

ЗАКОНЧЕЛИ 56. ВИНКОВСКИ ЄШЕНІ

Тема Вечарох 2021. була „Идзе бетяр положел шапку добока“

Винковски єшені постали популярно-наукови сход жридловой культуры котри вишли зоз души наших людзох, вони чуваре кедишнього валала, звичайох и писнеох, вони указую слики прешлосци и терашньосци, указуюци на невидгледани напрямнї и можлівосци у будучносци.

Винковски єшені почали 10. септембра зоз манифестацию „Фолклорни вечари“, на котрих ше представели понад штераец фолклорни ансамбли зоз Вуковарско-сримскей жупанї и иноземства. Медзи телїма учашніками наступело и нашо дружтво, КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох, хторе порядно наступа на Фолклорних вечарох.

Наступ Петровчаньох, котри наступели зоз рускима жридловима танцями, одушевел публику на фолклорних вечарох 14. септембра, а тиж так и фахови жири котри мал лем шицки похвали за наших аматерох, а наглашел же бизме таке жридлове облечиво и дзивоцке чесане цо длузей затримали.

Петровчане уж традиційно наступаю на каждих Єшенях на котрих презентую як жридлово танци, так и народне облечиво Руснацох того краю, публику одушевою зоз своїм наступом, а публика их вше наградзи зоз вельким кляпканьом.

Дефиле 56. Винковских єшенях, хтори отримани 19. септембра, предводзели

Винковски мажореткинї, Осецки плехови оркестер, мажореткинї зоз Нуштру, Горватски Сокол Винковци и други. Того року наступели 28 поволани дружтва и 42 домашнї, а медзи нїма и КУД „Яким Гарди“ Петровци. По винковских улїцох участвовало понад 4000 учашнікох зоз 70 фолклорних дружтвох, 28 парадни кочи и 52-йо шедлаче.

Учашніки святочного дефилеа закончили на кружним цecu на котрим ше розишли кажде до свойого места. Єшені ше заварли зоз концертом Северини на Плоци Бана Йосипа Шокчевича.

Звонко Костелник, проф.

Святочни преход КУД «Яким Гарди» по винковских улїцох у руским народним облечиве

Наступ на 56. Винковских єшенях

Учашніки на тогорочних Винковских єшенях составени зоз вецей руских культурно уметніцких дружтвох

Заграло ше и зашпивало у дефилеу

Памятка на 56. Винковски єшені

Aktivnosti KUD Rusina Osijek

KUD RUSINA OSIJEK DIJALOGOM KROZ PJESMU NACIONALNIH MANJINA

Moto Mjeseca židovske kulture koji se u Osijeku održavao od 3. do 25. rujna, bio je Dijalog. U svom programu, organizatori su isplanirali i dio posvećen dijalogu s nacionalnim manjinama grada Osijeka, točnije, radionicu koja je nazvana „Dijalog kroz pjesme nacionalnih manjina“.

U nedjelju, 12. rujna u prostoru Stare pekare, na Trgu Vatroslava Lisinskog u Tvrdi, uz židovsku, okupilo se još 6 nacionalnih manjina koje su kroz izvođenje pjesama na svojim jezicima, iste naučili i nazočne na Radionici.

Prisutne je pozdravila Biljana Majnik, potpredsjednica Židovske općine Osijek i Nives Beissmann, organizatorica Mjeseca židovske kulture, a potom su prostor ispunile pjesme.

Glazbenu radionicu, odnosno „Dijalog kroz pjesme nacionalnih manjina“ vodila je Emma Štern, vrsna klarinetistica koja je nedavno sa svojim kvartetom imala koncert u Kulturnom centru u Osijeku.

Među prvim pjesmama koje su predstavnici nacionalnih manjina učili, bila je židovska pjesma „Hava Nagila“. Nije trebalo dugo kako bi Srbi, Makedonci, Mađari, Ukrajinci, Rusini te Nijemci i Austrijanci svladali melodiju i tekst jer je pjesma vrlo pjevna i mnogima poznata.

Nakon Židova, radionicu su produžili predstavnici srpske nacionalne manjine koji su prisutne naučili pjevati pjesmu „Tiho noći“. I ova pjesma je starijoj generaciji vrlo poznata. Nakon njih, scenu Radionice zauzeli su Makedonci. Pjesmu „Makedonsko devojče“, osim što je ritmički pamtljiva, Osječani imaju prigodu često čuti kroz nastupe makedonskog društva pa su svi zapjevali istog trenutka kada je makedonska manjina otpjevala prve taktove.

Tu je s lakoćom učenja tekstova i melodije bio kraj. Svi su zabrinuto gledali u tekst koji se pojavio na ekranu. Na red je došla mađarska pjesma „Érik a szőlő“. Većina nije znala niti pročitati tekst a gdje još zapjevati! Međutim dvije simpatične učiteljice mađarskog jezika olakšale su prisutnima sve dileme jer su tekst napisale fonetski, koliko-toliko približno onome kako bi trebao zvučati na mađarskom a melodija je bila pamtljiva pa je većina, ako baš nije uspjela izgovoriti riječi, odlično otpjevala melodiju.

Nakon Mađara, na scenu su stupili Ukrajinci. Ukrajinska manjina iz Osijeka u goste je pozvala vrsne pjevače ukrajinskog melosa iz Vukovara. Oni su prisutne naučili pjesmu „Oj, dube, ti dube“.

Rusini su nacionalna manjina koja je u Hrvatskoj autohtona a broje tek 1936 pripadnika u cijeloj Hrvatskoj. U Osijeku, kroz KUD Rusina djeluju od 1983.godine a unatoč malobrojnosti, čuvaju od zaborava svoju baštinu i kroz pjevanje rusinskih narodnih pjesama. Prisutne su naučili pjesmu „Javor, javor“. Inače „javor“ je vrsta drveta a Osječani imaju jedan prelijepi reštoran na obali Drave koji se kiti tim imenom. Dakle sličnost slavenskih jezika i naroda se i ovdje može uočiti.

Nakon Rusina, učenju pjevanja su pristupili Nijemci i Austrijanci. Dječja pjesmica „Bruder Jakob“, toliko je prisutna na ovim prostorima da je većina zna napamet, čak iako ne zna njemački jezik. Crnogorska nacionalna manjina fizički nije bila nazočna ali prisutni su svejedno otpjevali ponuđenu pjesmu „Još ne sviće rujna zora“.

I kako to obično biva, kada dođe kraj jednom vrlo lijepom poslijepodnevu, svi bi željeli kako bi potrajalo još malo. Stoga je voditeljica Radionice, Emma Štern, predložila ponavljanje svih pjesama a sudionici su to s radošću prihvatili i tako produžili druženje.

Starom pekarom u Tvrdi, u sunčano nedjeljno popodne odzvanjali su glasovi pjesama sedam nacionalnih manjina, sjedinjenih u dijalogu kroz pjesmu.

Vrlo lijepa inicijativa židovske nacionalne manjine i Židovske općine Osijeka koju je vrijedno podržati a u budućnosti, kroz programe ostalih nacionalnih manjina, i u dogovoru sa Židovskom općinom Osijek, možda i uvrstiti u događaj od kulturne važnosti grada Osijeka.

Ahnetka Balatinac

Sudjelovanje KUD Rusina Osijek na radionici židovske nacionalne manjine Dijalog kroz pjesme

НАСТУП КУД „ЯКИМ ГОВЛЯ“ У ЦЕРИЧУ

Наступи на руских манифестацийох членом шицких наших дружтвх приємни бо ше ту сходза людзе котрих обєдинює любов гу рускей культуры. Але нашим аматером не меней важни и приємни госцования и наступи на програмах при других дружтвх дзе можеме видзиц и чуц дацо нове. Праве таке за членох КУД „Яким Говля“ з Миклошевцох було госцование у Церичу.

Культурно-уметніцке дружтво „Славко

Мадер“ зоз Церичу 9. октобра организовало свой традиційни Рочни концерт на котрим, попри домашніх, участвовала Женска шпивацка група „Грофици“ зоз Нуштру и КУД „Яким Говля“ з Миклошевцох.

Програма котра ше плановала на отвореним, пре подлу хвилю була отримана у Будинку культуры, але то не погубело розположенє ані учашніком, ані публики. Як зазначели домашні, Рочни кон-

церт за ніх то окремна подія, котру члени мешацями рихтаю за свою наймилшу публику, сушедох, пайташох. З тей нагоди ше указує шицко найлепше зоз роботи, а у дружтве активни аж седем секції котри мали цо указац.

Миклошевски шпивачки ше пред церичанску публику з тей нагоди представели зоз двома рускими шпиванками, а старша танечна група одтанцовала „Горніцки танец“.

Леся Мудри

«Горніцки танец» у виводзеню танічнікох КУД «Яким Говля» Миклошевци

Венчик руских пісньох у виводзеню женскей шпивацкей групи

СМОТРА ФОЛКЛОРУ „ЧАК“ У ЧАКОВЦОХ

Всоботу, 4. септембра, у організації КУД-а „Чаковци“, у Мадярскей хижи отримана 23. Смотра фолклору под назву „Чак“.

У провадзеню оркестру, спред здруженя „Руснак“ Дружтва Руснацох у Републики Горватскей, наступела мишана шпивацка група и солиста Антонио Недич. Оркестер увежбал Иван Лікар, а шпивачох Наталия Гнатко. Приємне друженє у провадзеню оркестра КУД-а „Чаковци“ предлужене з пісню и танцом учашнікох и присутних.

Наталия Гнатко

Наступ Дружтва Руснак у Чаковцох

ЖЕЛЄНА ЧИСТКА 2021.

Каждогo ше року у септембру по цалей Горватскей організує акция чистєня околїска „Желєна чистка“, котру дзєчне потримую екологіино свидоми жителе як вельких варошох, так и менших местох. Тей ше акції и того року приключела група волонтерох з подруча Општини Томповци, котра 18. септембра обишла шицки пейц населєня, Миклошевци, Томповци, Чаковци, Бокшич и Берак. Дзєнь пред тим и наймладши зоз своїма учительками попораели околїско школи и играоници.

Циль заєдніцкей єднодньовеї акції очисциц дзиви одкладальні шмеца, пребудзиц свидомосц житељох о важносци чуваня околїска и природи, одвичатель-

ного управяня з одпадом и примарного роздвойованя одпаду.

Традиційна екологійна акция „Желєна чистка“ организує ше по цалей Горватскей од 2012. року як часц глобалного

руху Let's do it! и рочних акційох World Cleanup (Очисцєме швет), а каждого року у цалей Горватскей участвує преїй 50.000 волонтерох.

Леся Мудри

Група волонтерох з општини Томповци

16. ШВЕТОВИ КОНГРЕС РУСИНОХ/РУСНАЦОХ/ЛЕМКОХ У КРИНІЦІ

У організації здруження Стоваришєня Лемкох од 9. по 12. септембер у Криніці у Польскей отримани 16. Шветови конгрес Русинох/Руснацох/Лемкох (ШК РРЛ) и 10. Шветови форум русинскей младежи (ШФРМ). Пре пандемию Ковид-19 на конгресних и провадзацих активносцох участвовало коло 80 делегатов и госцох зоз шицких його членских организацийох, а то зоз Словацкей, Мадярскей, Румунії, Горватскей, Сербії, зоз Подкарпатя у України, зоз САД та Ческей и Польскей. У делегациї Дружтва „Руснак“, членскей конгресней организации з Републики Горватскей, як делегати були **Мийо Шайтош, член Шветовой ради РРЛ, Наталия Гнатко, Мелана Дюдяр, Татяна Миклош, Ліліяна Киш, Ярослав Медеши, Агнетка Иван, Гелена Шобан и Мирослав Дітко**, а зоз Форуму младих Дружтва „Руснак“ Матей Бурчак. Одход реализовани з финансиюну потримовку Совиту за национални меншини Републики Горватскей

У рамикох истого, штварток, 9. септембра, у месце Горлице означена 30. рочніца снованя здруження Стоваришєня Руска Бурса и 10. рочніца радия Лем. фм., котри дійствує при тей организации. На площі отримана культурна програма у котрей наступели лемкивски/русински ансамбл писні и танцу Терочка и ансамбл Пулс зоз Словацкей, котри ше представел з репертоаром русинских писньох и танцох. У присутносци Русинох/Руснацох/Лемкох з цалого швета, того дня на будинку Стоваришєня Руска Бурса одкрита памятна табла, котра означає историйни момент бо иста достала нову назву, а то Руска Бурса з мєном Богдана Гамбаля, котри бул єден од сновательох и того здруження, и радия, и котри ше длуги роки намагал же би ше

будинок бурси ознова врацел Русином. Перше пленарне зашеданє 16. ШК РРЛ отриманє пияток, 10. септембра, а започало з интонованьом гимнох Польскей, ШК РРЛ и Европскей Унії. Отворел го Андрей Копча, председатель Стоваришєня Лемкох и член Шветовой ради РРЛ з Польскей. Учаснікох Конгресу привитала Мария Губал, жупанка Горлицох, як и велі други госци. У шветочней часци зашеданя уручени награди Шветовой ради РРЛ з обласци русинскей култури под мєном „Василя Турока-Гетеша“. Премію награди достал визначни лемковски діяч, композитор та снователь ансамбла Лемковина Ярослав Трохановски зоз Польскей и Георгий Фирцак, член Шветовой ради РРЛ и доктор историйно-культурних наукох з Румунії.

Звит о роботі Шветовой ради РРЛ у периодзе медзи 16. и 17. ШК РРЛ поднесол єй председатель **Штефан Лявинец**, звит Ревизней ради **Людмила Шандалова**, а потім поднесени звити о роботі членских организацийох. Звит о роботі Дружтва „Руснак“ през презентацию виложели **Мийо Шайтош**, председатель „Руснака“ и **Матей Бурчак**, член Форуму младих Дружтва „Руснак“.

У пополадньових годзинох зашедали конгресни комисії, котри мали оцєніц роботу у медзиконгресним периодзе и поставиц програму роботи за идуци два роки. Источашнє ше одвивал и 10. Шветови форум русинскей младежи, на котрим ше, пре пандемию, одволаво менше число младих. Представніки форумохла младежи тиж винесли звити дворочней роботі, а за нову председатєльку вибрали Олену **Стефановску** з Польскей.

Перши дзєнь закончел з культурну програму. У першей часци наступели солисти з Польскей, Словацкей и Под-

карпатя, а у другей ансамбл Терочка з Польскей, Кичера зоз Словацкей и члєни шпивачкей групи и оркєстру Дружтва „Руснак“, хтори були и члєни конгресней делегациї.

Собота започала з другим пленарним зашеданьом котру водзєла Олена Дуць-Файфер з Польскей. У першей часци поднесени звити водитєльох конгресних комисийох, а у другей винєшені предклади пременкох у роботі ШК РРЛ и отворєна дискусия. По закончєню дискусийох шлїдзєло представяне кандидатов за члєнох Шветовой ради РРЛ за каждую жєм. За члєна Ради з Ческей и Польскей предложєни други особи, док з других жємох предложєни исти, та состав нововибранєй Шветовой ради РРЛ шлїдуєци: **Штефан Лявинец за Мадярску, Джим Кєпчар-Каминьскій за Сивєрну Америку и Канаду, Микола Бобинец за Україну, Мартин Караш за Словацку** (вибрани и за подпредседатєля), **Георгий Фирцак за Румунію, Дюра Папуга за Сєрбію** (вибрани и за подпредседатєля, пре причину организации шлїдуєцого конгрєсу), **Мийо Шайтош з Горватскей, Андрей Трохановски з Польскей и Владислав Гафнер з Ческей**. Од того року, окрем почєсного председатєля – Павла Робєрта Магочия, Шветова рада РРЛ єдногласно одлучєла же будзє мац ише єдного, а то Андрей Копча. Исти бул 30 роки члєн ради, а од того року за тоту функцию предложєл младшого. Кандидатуру за председатєля Шветовой ради РРЛ, придал потерашній председатель Штефан Лявинец. З тайним гласаньом котре водзєл почєсни председатєль Павло Робєрт Магочий, зоз 63 гласами од 72 присутних панови Лявинцови потвєрдзєни дворочни мандат председатєля. На предклад нового председатєля, делегати прилапєли функцию прєсового тайомніка за котру вибрали Петро Медвид и функцию администратора сайту ШК РРЛ за котру вибрали Петро Штефаняк. За тайомніка ШК РРЛ ознова вибрали Владимир Противняк.

Понєже кандидатуру за домашнього за шлїдуєци Конгрєс придали Сєрбия и Румунія, делегати Конгрєсу то ришєли на демократични способ. Зоз гласаньом делегатов одлучєне же **17. Шветови конгрєс Русинох/Руснацох/Лемкох 2023. року будзє у Новим Садзє**.

Наталия Гнатко

Делегати зоз РГ на Шветовим конгрєсу у Криніці

Шицки учасніки Конгрєсу

КИРБАЙ У МИКЛОШЕВЦОХ И ЗЛАТНИ ЮВИЛЕЙ О. ЯКИМА СИМУНОВИЧА

На Малу Матку Божу, 8. септембра, у Миклошевцох преславени Кирбай, а у рамиках Служби Божей означена и 50. рочница свашченства о. Якима Симуновича, дакедишнього Миклошевского пароха.

Службу Божу, у церкви Рождества Пресвятей Богородици, хтора уж звичайно почала на 11 годзин, служел доц. др сц. о. Тарас Барщевски, доцент на КБФ у Загребе, зоз паноцами хтори поприходзели з наших парохийох зоз Србиї, Горватскей, та и з Канади. Зоз Канади бул о. Янко Колошняї, хторого Миклошевчане вше дочекую з вельку радосцу понеже панїматка з Миклошевцох, а и сам о. Колошняї еден час бивал у тим валале. Зоз Србиї були: о. Владислав Варга, о. Владимир Еделински Миколка и о. Алексий Гудак. Зоз Горватскей Службу Божу зоз о. Тарасом Барщевским сослужовали о. Никола Ступяк, о. Владимир Седлак, о.

Владимир Магоч, о. Даниел Хранилович, о. Олег Закалюк, та домашні парох, о. Роман Ступяк.

Апостол читал и цалу Службу шпивал миклошевски дзияк Антонь (Тонко) Лікар, а Євангелию читал о. Владимир Еделински Миколка. Наказовал о. Тарас Барщевски, хтори бешедовал о значносци родительства, але насампредз о вири до Божого милосердия кед Ана, хтора не могла мац дзеци, у позних рокох народзела дзивче Марию, хтора кед одросла, зачала по Духу Святим и родзела Исуса, односно постала Мац Божя.

Скорей обходу коло церкви и читаня Євангелийох на шицких штирох бокох швета, владически викар за Славонию и Срим, о. Владимир Седлак обявел вирним же маме вельку подїю як у парохії, так и у крижевским владичестве, а то златни юбилей, 50 роки свашченства о. Якима Симуновича, длугорочно микло-

шевского пароха.

О. Яким Симунович народзени у Руским Керестуре, а там є и пошвечени за паноца 8. септембра 1971. року.

Вирни, ведно з паноцами, паноцови Якимови Симуновичови, хтори пре здравствени стан не могол буц на Служби, за шицки прекрасни роки хтори подаровал Миклошевчаньом, Церкви и Господу Богу, одшпивали Многая літа и препоручели ше до його молитвох, а його вжали до своїх.

Агнетка Балатинац

Фото: А.Балатинац и о. Р. Ступяк

Зоз означованя златного юбилея, 50 роки свашченства о.Якима Симуновича фото о.Р.Ступяк

Панїматка и паноец Симуновичово на преслави златного юбилея о.Симуновича фото о.Р.Ступяк

Ювилант паноец Яким Симунович

о.Владимир Еделински Миколка чита Євангелию

Обход коло церкви

о. Владимир Седлак сообще значну подїю, златни юбилей о.Якима Симуновича

о.Тарас Барщевски наказує

У ПЕТРОВЦОХ ПРЕСЛАВЕНИ КИРБАЙ

Внедзедлю, 3. октября, грекокатоліцка парохіялна заедніца преславила торжественно свой Кирбай – швето Покрову Пресвятей Богородици. Швето Покрову слави ше у церковним календаре першого дня у дзешатим мешацу, але уж скорей 51. рок спрам першей точки дньового шора новоменованого церковного одбору, потримовки пароха о. Кирила Планчака, з вяшньованьом петровских вирних, а вец и одобреньом крижевского владыки кир Гавриїла Букатка, петровски Кирбай ше окрем означованя на сам дзень швета, торжественше преславуе першей недзелі у октобре. У новшей исторії петровски Кирбай провадзи и смутна подія же 1. октобер дзень кед валал окреме страдал у Отечественей войны, та ше прето здогадаме и шицких настрадалих од котрих найм-

ладша жертва бул пейцрочни хлапец Борис Васелек.

Вечар пред Кирбайом вечурню з литию служел о. Даниел Хранилович, епархиялни економ, а торжествену Службу Божу на саме швето служел наш священік, митрофорни протоерей, доцент, др сц. Тарас Барщевски, окончователь длужносци прочалніка на Катедри Св. Писма Нового Завиту на Католіцким богословним факултету Университета у Загребе. Зоз нїм сослужовали: економ Крижевацког владычества о. Даниел Хранилович, миклошевски парох и декан о. Роман Ступяк, шидянски парох и декан о. Михайло Режак, вуковарски парох о. Владимир Магоч, винковски парох о. Владимир Мудри, парох зоз Бачинцох о. Дарко Рац, парох зоз Беркасова о. Владимир Еделински Миколка и

парох з Райового Села о. Олег Закалюк. Казань висловел о. Тарас Барщевски троязично. Почал ю зоз кондаком швета розважуючи о месту, значеню и улоги Марийового буца, ей молитви и заступаня у Церкви як обществу вирних.

Домашні парох и владычески викар о. Владимир Седлак привитал госцуючих и домашніх на тогорочней кирбайскей преслави, подзековал тиж и о. Тарасови на прекрасним, иконописним стилу наказованя. Зоз одпустовим обходом коло парохиялней церкви кирбайска преслава молитвено докончена, але широм отворена церква, кирбайоше на центру и госцински авта на мосцикох пред хижамы потвердзели же у валале тот дзень наисце окремни бо теди петровски Кирбай!

о. Владимир Седлак

ТАК ЯК ЛЕМ ВЛАСНИ ЗНАЮ
РУШИМЕ ВЕДНО

Час пред тобу, то час за мну.
Кед нас Бог поживе, стретнемсе ше
на истей драги.
Ти мне будзеш приповедац
о своїх планах за будучносц,
а я тебе о своїх здогадованьох
на прешлосц.
Вихабим
шицки трапези и некрасни хвильки,
будзем ци приповедац о гевтих красших,
окреме о гевтих кед ше ти народзел.
Твојо страхи од непознатей будучносци
улагоім зоз присподобенима
Исусовима словами:
– Не бой ше, шицко будзе добре.
Там од горе, хтошка меркуе на тебе.
Насправди ци гуторим, не бой ше!
Шицки зме прешли през тоти спокуси,
и ти прейдзеш,
так живот створени,
але не бой ше,
шицко будзе добре.
И гоч ци ше види же це ніхто не розуми,
же ши подполно сам на тим шведе,
док ми приповедаш о своїх планах
за будучносц,
у моїх очох увидиши цинь
подобней приповедки,
виприповеданей давно у прешлосци,
теди спознаш же,
и там горе на небе,
и ту долу на жемі,
хтошка вше з тобу,
будзеш знац же ши не сам.
Облапиме ше, и так як лем власни знаю,
рушиме на драгу ведно, подпераюци,
ти мою старосц, а я твою младосц.

Агнетка Костелник Балатинац

НІЖНОСЦ ТОГО ШВЕТА

Радус ме ніжносц того швета,
а болі ме смуток покаліченей птици
и ей боляце здиховане.
А чи ест дацо красше
од виліченого болло?

Кеди будзем шніц
прекрасни квет белави
и щешлівого мотіля
на мосій глави билей?

Шицко ме на ніжносц наганя
и ошмих наздаваня
попри длугей ми драги.

Барз ми приемне
и шицке друге квецце
бо не мам другей драги.

Владимир Провчи

ТАКО КАКО САМО SVOJI ZNAJU
HODAJMO SKUPA

Vrijeme pred tobom, to je vrijeme za mnom.
Ako nas Bog poživi,
srest ćemo se na istom putu.
Ti ćeš meni pričati
o svojim planovima za budućnost
a ja ću tebi o svojim sjećanjima
na prošlost.
Izostavit' ću sva trpljenja i probleme,
pričat' ću ti o onim ljepšim,
osobito o onima kada si se ti rodio.
Tvoje strahove od budućnosti
umirit ću prispodobljenim Isusovim riječima:
- Ne boj se, sve će biti dobro.
S nebeskih visina, netko pazi na tebe.
Zaista ti kažem, ne boj se!
Svi smo prošli kroz ta iskušenja,
i ti ćeš proći,
takav je život,
ali nemoj se bojati,
sve će biti dobro.
Iako ti se učini da te nitko ne razumije,
da si potpuno sam sa svojim problemima
na ovom svijetu,
dok mi pričaš o svojim planovima
i strahovima za budućnost,
u mojim očima vidjet ćeš sjenu slične priče,
ispričane davno u prošlosti,
tada ćeš spoznati,
i tamo gore na nebu,
i ovdje dolje na zemlji,
netko je uvijek s tobom,
spoznat ćeš da nisi sam.
Zagrlit ćemo se, i tako, kako samo svoji znaju
krenut ćemo na put skupa, podupirući,
ti moju starost, a ja tvoju mladost.

Ahnetka Kostelnik Balatinac

НАШ ШВЕТ

Наш швет мали
и мали нашо поля,
и жита ест мало.
Але я го любим,
любим красоту пред нами
хтору треба чувац
бо вона плод нашей дзеки.

Нет му цо додац, ані украшиц
бо вон наша пиха,
вон найлешпе цо маме.

Любиме го бо є наш.
Любиме го бо остава споза нас,
остава нашим дзецом
най го любя и чуваю
як то и ми робиме.

Владимир Провчи

шлепа улічка

незмирена душо
спокойно одпочивай
з поглядом
до будучносци
шлепей улічки
хтора и того року
сцела би препатриц
людзе ей то
не оможліваю
и далей остава
шлепа
на концу городу
на драги хтора водзи
нігдзе

попонагляли птички
попонагляли гушеніци
попонагляли цверчки
и други
мали створеня
населіц ше праве
до тей улічки
хтора водзи
нігдзе
и праве ту
предлужели спокойно
својо животи
ту на концу городу
у єдней улічки
шлепей

Любица Гаргай

slijepa ulica

uznemirena dušo
spokojno odmaraj
s pogledom
u budućnost
slijepa ulice
koja je i ove godine
htjela progledati
ljudi joj to
ne omogućavaju
i dalje oštaje
slijepa
na kraju grada
na putu voji vodi
nigdje

požurile su ptičice
požurile su gusjenice
požurili su cvrčci
i druga
mala stvorenja
naštaniti se baš tu
u tu ulicu
koja vodi
nigdje
i baš su tu
naštavili spokojno
svoje živote
tu na kraju grada
u jednoj ulici
slijepoj

ОТРИМАНИ ОКРУГЛИ СТОЛ „РУСИНИ ВЧЕРА, НЄШКА, ЮТРЕ“

У просторийох Центру за едуковане городского дружтва Червеного крижу Осиек, у Ораховици отримане стретнуце Руснацох 2021. року

Од 8. по 10. октобер у просторийох центру за едуковане городского Червеного крижу Осиек, у Ораховици у одпочиваліщу Меркур, у організації Союзу Русинох Републики Горватскей отримани Округли стол „Русини вчера, нешка, ютре“ и 15. схадка Председательства Союзу Русинох Републики Горватскей, Совету и редакції Новей думки и одбору за школство и науку, а присуствовали и члени жупанийских, городских, општинских Радох и Представителька Осецко-бараньскей жупанії рускей националней меншини. На сходу участвовали дваец пецero учашніки зоз наших местох, а розправляло ше о:

- Способу заедніцкей консолидації, змощньованю позиції рускей национал-

ней меншини у РГ, локалней управи и самоуправи у Општинах, городах и жупанийох.

- Очуване культурного аматеризму и манифестацийох, а приоритети культурних здруженьох Руснацох у РГ под час пандемії КОВИД-19.

- Дополнене критериюмох Совету за национални меншини РГ – „У случаю ступаня окремих околносцох котри подрозумую здобуце або стане котре ше не могло предвидзиц и на котре ше не могло уплївовац, а котре хвильково угрожує правни порядок, живот, здраве або безпечносц жительство и масток векшей вредносци, Совет за национални меншини здруженьом и институційом котрим ше програми культурного ама-

теризма и манифестациї софинансую у предметовим часу, допуци хасноване средствох одобрених за тоти програми у велькосци 80% за набавяне опреми и стваряне просторох и других условийох за роботу, цалком по законченє окремих околносцох“.

- Попис жительство, газдовствох и кварталех 2021.

Ютрედзень предлужени схадки Председательства Союзу, Совету и редакції Новей думки, председателюх жупанийских, городских, општинских Радох и Представительки Осецко-бараньскей жупанії рускей националней меншини.

Звонко Костелник, проф.

Учашніки Округлого стола у Ораховици

Обрачане Ивана Лікара, представніка младеј рускей генерациї

Слово Агнетки Балатинац, представниці рускей националней меншини ОБЖ о попису жительство

О попису и його значеню ище раз

Засідниця дискусія

Ришоване значних питаньох

Председательство Союзу Русинох РГ

Председателе и члени радох

Совет и редакция Новей думки

Шицки учашніки збуваня

ОТРИМАНИ 3. САЈАМ КЊИЖКОХ „САКНАМ“ У ВУКОВАРЕ

Информативна и издавачка дјелатност на језицима националних мањина у Вуковарско-српској жупанији барз различита, а областа издања дневних, тижњевних, двотижњевних, месечних, рочних. Гоч ше у подполности финансије зоз државног буџету, издавачка и информативна дјелатност националних мањина през отримоване Сайму књижкох националних мањинах Вуковарско-српској жупанији була презентована у рамикох Мешаца горватске књижки 2021. Организатор бул Сојуз Русинох Републики Горватске, а соорганизатор Рада рускеј националнеј мањини ВСЖ под покровителством Совету за национални мањини Републики Горватске. Пред-

седателка Сојузу Русинох Републики Горватске спред организатора привитала присутних, госцох и учашних, и наглашела же то рок читаня и тот саям може нагварит людзох на читане, окреме дзеци и младих, бо ше през читане може посигнуц сигурност до себе о припадности одредзенеј заедници, окреме националнеј мањини, цо нам барз важне. Прето на Сайму наглашене положене на књижовност за дзеци и часописи за дзеци на језицима националних мањинах. Присутних привитал и председател Ради рускеј националнеј мањини ВСЖ Јаким Ердел и член Совету за национални мањини Републики Горватске Звонко Костелник. Манифестацију отворел Йосип Палаш, прочалник

за культуру, просвиту, спорт, бранителюх, социјалну политику и цивилне дружтво городу Вуковару. Зоз својим издавачким и информованом представели ше Ради мађарскеј, рускеј, словацкеј, и сербскеј националнеј мањини и представителе немецкеј и украинскеј националнеј мањини. Не представели ше Рада бошняцкеј националнеј мањини ВСЖ и представител албанскеј националнеј мањини ВСЖ.

Манифестација отримана 16. октобра од 10 по 12 годзин у просторих Дворани „Лавослав Ружичка“, у улици Й. Ю. Штротсмаера 25, у Вуковаре.

Звонко Костелник, проф.

Привитне слово Јакима Ерделя, председателя Рускеј ради ВСЖ

Привитне слово Звонка Костелника, члена Совету за национални мањини РГ

Нащивителе збуваня

Привитне слово Йосипа Палоша, прочальніка за культуру
Городу Вуковара

Розалия Якуметович представля творчосц мадырской национальной
меншини

Дубравка Ращлянин, председателка Союзу Русинох РГ представ-
ля творчосц Руснацох

Словацка литература

Сербска национална меншина

Немецка национална меншина

Українська націонална меншина

11. КУЛТУРНА МАНИФЕСТАЦИЈА „КЕД ГОЛУБИЦА ЛЕЦЕЛА“

Под покровителством Совету за национални меншини РГ, з финансијну потримовку Ради рускеј националней меншини городу Вуковару, Општинох Богдановци и Стари Янковци, а у организацији здруженија „Руснак“ Дружтво Руснацох у Републики Горватскеј, 24. и 25. септембра отримана 11. Културна манифестација „Кед голубица лецела“, котра того року ознова була медзинародного характера. Перши дзень тогорочней манифестацији започал пияток, у Петровцох, зоз Службу Божу, котру служел домашній парох о. Владимир Седлак за покойнима членами и сораудниками Дружтва „Руснак“: Любицу Сегеди-Фалц, Зденка Данчу, Лелу Дітко, Ану Дудаш, Дјору Лікара, Мирослава Павловича и Николу Лендера. Културна часц манифестацији започала

з отвераньом фотовистави з нагоди 30. роки Шветових конгресох Русинох/Руснацох/Лемкох и 15. роки Форуму младих Дружтва „Руснак“. Пре мири Ковид-19, фотовистава була опрез Дома култури, а отворели ю председатель Мийо Шайтош и тайомніца Наталиа Гнатко. Исти ше спомли початкох роботи, точнейше же Дружтво „Руснак“ до членства Шветового конгресу Русинох/Руснацох/Лемкох прияте 2005. у Криніци (Польска), кед председателька и перши член Шветовой ради була Любица Сегеди-Фалц, а работа Форуму младих Дружтва „Руснак“ започала 2006. року з водительками Илону Гнатко и Олю Богунович, а члени Шветового форуму русинскеј младежи постали 2007. року у Сигету (Румунія).

Покладане венцох

Вистава

„КОТАЋИ“/“КОЛЕСА“ СЛИКОВНИЦА ПО РУСКИ

На литературно-музичним вечаре представена перша сликовница по руски, друкована у Републики Горватскеј, або точнейше троязична сликовница „Котаџи“/“Колеса“, котру на стихи рускеј поетеси Еугениј Врабец илюстровала Ивона Гнатко, а иста настала як резултат еј дипломскеј роботи на тему „Оформене сликовниці за дзеци предшколского возросту“. Сливковница друкована на горватским и руским язикю, а у сораудництве з Горватским союзом глухошлехпих особох „Dodir“, прејиг QR коду котри у сликовниці преложена є и на горватски знакови язык, цо и за нїх, и за нас Руснацох велька иновација и успех, а источашне звекшує читательску публику. Модератор вечара була учителька Мелана Дюдјар, з присутносцу обидвох авторкох и одвичательного редактора позарядового проф. др арт. Горана Куюнджича. Понеже сликовница преложена и на горватски знакови язык, исти представени и патрачом. Сливков-

ница друкована з финансијну потримовку Совету за национални меншини РГ, Општинох Богдановци и Стари Янковци.

Презентација кнїжки

У културней часци вечара, пооблекани до руских сукньох, перши раз наступели наймладши члени Дружтва „Руснак“ предшколского возросту, такволани „Голубчата“, а то штирирочни Дора Грепешини и Лунафрея Тиркайла, котри ше у провадзению Ивони Гнатко представели з писнями „Мой брат Миронь“. Перши наступ мала и дзедцинска шпивацка група основношколского возросту „Голубки“ хтора у провадзению Ивана Ліка-

ра одшпивала писню „Зламала ше кормань-деска“. З музичним провадзеньом своїх родичох, спред КУД-а Руснацох Осиек, першираз за микрофон станула и трирочна Надя Здравкович з писню „Явор, явор“. У провадзению Ивана Лікара на гармоникки, з рускими народними шпиванками наступела мишана шпивацка група и солиста Антонио Недич. По законченю представяня, сликовницу достали шицки учашніки, дзеци предшколского возросту и зацикавени.

Голубки и голубчата

Наступ Осиечаньох

Учашніки промоцији

ЗАШЕДАНС ШВЕТОВЕЙ РАДИ РУСИНОХ/РУСНАЦОХ/ЛЕМКОХ

Восботу, 25. септембра, у сали општин- ской ради Стари Янковци, у допладньових годзинох отримане перше зашедане Шветовой ради Русинох/Руснацох/Лемкох у новим зволаню. У предводзеню председателя Штефана Лявинца з Мадярскей, присуствовали члени зоз седем жемох, а попри председателя то Андрей Трохановски з Польскей, Дюра Папуга зоз Сербии, Никола Бобинец з України, Георгий Фирцак з Румунии, Владислав Хафнер зоз Ческей и Мийо Шайтош,

як домашні, з Горватскей. Скорей зашеданя шицки присутни при памятнику у центру положили венци и запалили швичку за шицких настрадалих у Оте- чественей войны. Членох Ради привитал началник Општини Стари Янковци Драган Сударевич, а по законченю зашеда- ня, шицких привитала и водителька Фор- уму младих Дружтва „Руснак“ Ивона Гнатко, котра як авторка, шицким пода- ровала троязичну сликовницу „Колеса“.

Зашедане Шветовой ради

„КЕД ГОЛУБИЦА ЛЕЦЕЛА“

Програма 11. Культурней манифестациі „Кед голубица лецела“ отримана у Петровцох, у Думе култури. По интонованю гимни РГ, шветочней писні Руснацох и гимни Шветового конгресу Русинох/ Руснацох/Лемкох, писню манифеста- циі одшпивала мишана шпивацка група Дружтва „Руснак“ у провадзеню сво- його оркестру. У мено организатора, шицких привитал председатель Друж- тва „Руснак“ Мийо Шайтош, спред Со- виту за национални меншини РГ Звонко Костелник, а манифестацию отворел председатель Шветовой ради Русинох/ Руснацох/Лемкох Штефан Лявинец. Попри домашнього, зоз шпиванками на- ступели руски здружения „Яким Гарди“ з Петровцох, „Осиф Костелник“ з Ву- ковару и „Яким Говля“ з Миклошевцох.

З русинскими бависками, шпиванками и танцом перши раз ше у Горватскей представел дзедзински русински ан- самбл „Кирниченка“ з Иршави, з Укра- їни. Тиж з танцом, мадырску национал- ну меншину представели Здруженє за пестованє мадырских обичайох Стари Янковци и КУД „Петефи Шандор“ зоз Чаковцох, а зоз словацкими писнями на манифестациі перши раз наступел КУД „Людовит Штур“ з Илоку. Програма закончила з писню „Ей, Руснаци“, хто- ру порихтали члени Форуму младих Дружтва „Руснак“. Конферансу водзели Вероника Маркович и Лука Еделински.

Програму звелічали владически викар за Славонию и Срим о. Владимир Сед-

лак, державни секретар за национални меншини у Министерстве за людски и меншински права и дружтвени дия- лог Републики Сербии Олена Папуга, председатель ради рускей национальной меншини Вуковарско-сримскей жупаниі Йоаким Ерделі, Представителька рускей национальной меншини Осецко-барань- ской жупаниі Агнетка Балатинац, за- менік началніка Општини Богдановци Ярослав Медеши, председатель Ради рускей национальной меншини и у мено Општини Томповци Славко Ждиняк, председатель Ради рускей национальной меншини Општини Богдановци Томис- лав Кетелеш и председатель Ради Мес- ного одбору Петровци Мирко Гарди.

Манифестация отримана под покр- овительством Совиту за национални меншини РГ, з финансийну потримвку Ради рускей национальной меншини городу Вуковару, рускей национальной меншини Општинах Богдановци и Ста- ри Янковци. Соорганизаторе були ДВД Петровци, ФК „Петровци“, ДВД Стари Янковци, Здруженє Горватска жена Ста- ри Янковци и ОШ Антуна Бауера Вуко- вар.

Наталья Гнатко

Привитне слово председателя Руснака Мий Шайтоша

Привитне слово председателя Шветовой ради Штефана Лявинца

Привит члена Совиту за национални мен- шини Звонка Костелника

Водительке конферанси

Форум младих Руснака

КУД «Осиф Костелник», Вуковар

КУД «Јаким Говља», Миклошевци

КУД «Јаким Гарди», Петровци

Ансамбл Кирниченка зоз Иршави, Україна

КУД «Петефи Шандор», Чаковци

КУД «Людевит Штур», Илок

Здружене за пестоване мађарских обичајох, Стари Јанковци

Члени Дружтва Руснак

СМОТРА ПИСЊИ И ТАНЦУ У СТАРИХ ЈАНКОВЦОХ

Под покровителством Совету за национални меншини РГ и Општини Стари Јанковци, а у организацији Здруженя за пестоване мађарских обичајох Стари Јанковци, пияток, 24. септембра, у Доме култури отримана Смотра писњи и танцу. Попри мађарских здруженьох з Вуковару, Чаковцох и Кородю, у провадзенью Ивана Лікара на гармоники з рускими народнима шпиванками наступела и шпивацка група Дружтва „Руснак“ зоз

шедзиском у Петровцох. Сотрудництво зоз Здруженьом за пестоване мађарских обичајох Стари Јанковци започате 2017. року, хторе з рока на рок змоднюе.

Наталија Гнатко

Фото: „Руснак“ Дружтво Руснацох у Републики Горватскеј пред наступом

Наталија Гнатко

Дружтво Руснак у Старих Јанковцох

Prosvjetni djelatnici

PROFESORICA HRVATSKOGA JEZIKA RUSINSKIH KORIJENA- II.DIO

U ovom broju Nove dumke nastavljamo razgovor s profesoricom Hrvatskoga jezika Blaženkom Budimčić rodom Homa iz Osijeka.

* Je li teško uskladiti obitelj i posao?

Sada je dobro, ali nije bilo uvijek jednostavno, pogotovo dok su Davor i Josip bili mali. Ivan je dosta mlađi tako da su braća već mogla prema potrebi čuvati brata, čak ići po njega u vrtić. Najteže mi je bilo kada su ih spopadale bolesti, a muž nije radio u Osijeku nego je putovao, pa je to sve trebalo nekako uskladiti. Ali dobro. Uspjela sam. Nekad je to bilo i na moju štetu, ali nije mi žao. Šteta je samo što nisam završila postdiplomski studij iako sam dala sve ispite, ali što je tu je. Moje je vrijeme na izmaku.

* Koliko mi je poznato imate zvanje profesor mentor. Možete li nam to malo pojasniti?

Tako je. Trenutno imam zvanje profesor mentor. Stječu ga oni koji svojom stručnošću, ljudskim, pedagoškim i metodičkim odlukama postižu uzorne rezultate u nastavnom i izvannastavnom radu te pridonose unapređivanju procesa poučavanja. To je titula koja vodi prema daljnjem napredovanju, ali svakako donosi i obaveze.

Dodala bih da već jedanaest godina redovito ocjenjujem ispite državne mature u Zagrebu. Moram priznati da je to uspjeh jer iz cijele Hrvatske nas bude tek otprilike stotina sedamdeset, stotina osamdeset profesora srednjih škola i s fakulteta.

Budući da je učenika sve manje, i nas ocjenjivača je manje.

Mnogi misle da smo završili studij i radimo i „tjeramo“ ono što smo naučili na fakultetu. Baš i nije tako. Uz mnogo čitanja i proučavanja stručne pedagoške, metodičke, didaktičke i usko stručne literature, često sudjelujem na raznim predavanjima, u projektima, izobrazbi jer mi to omogućuje da bolje, lakše i kvalitetnije radim i napredujem u radu.

* Kad ste već spomenuli državnu maturu, mislim da bi nam bilo svima zanimljivo čuti iz prve ruke kako funkcionira to ocjenjivanje?

Učenici gimnazija obvezno pišu ispite državne mature iz Hrvatskoga jezika, matematike i prvog stranog jezika na dvije razine, osnovnoj i višoj, prema vlastitom izboru. Ispit Hrvatskoga jezika sastoji se iz dva dijela: od testa (koji se pregledava računalno) i pisanja eseja (koje ispravljaju imenovani ocjenjivači). Izbor za ocjenjivača obavlja se svake godine. Profesor se prijavi, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja iz Zagreba obavlja strogo testiranje prijavljenih (bez obzira je li prijavljeni već bio ocjenjivač ili ne) i prema rezultatima odabire ocjenjivače. Ispiti se ocjenjuju otprilike šest dana, od 9 do 20 sati, s jednosatnom pauzom. Vrlo je naporno jer ne smije promaknuti baš niti jedna točkica ili zarez, a kamoli krivo napisana riječ. Naravno, ocjenjuje se i sadržaj prema strogo zadanim kriterijima, rekla bih „formulama“. Te „formule“ oblikovane

su u tri velika poglavlja, a svako ima puno detalja koji su putokazi za ocjenjivanje. Bodovi se zbrajaju i ispisuju na posebnu listu za ocjenjivače. Svaki esej ispravljaju najmanje dva ocjenjivača, a prema potrebi i tri. U satu se smije ispraviti najviše deset eseja. Sve se strogo nadgleda, prati, bilježi računalom i u svakom trenutku se zna tko je koliko i koje eseje pregledao. Radi se na Zagrebačkom velesajmu, u jednoj ogromnoj hali u kojoj uvjeti i nisu baš dobri, ali „šuti i radi“ jer znaš zašto si tamo. Profesori ocjenjivači koji su od Zagreba udaljeni više od 60 km budu smješteni u hotelima, kako nas se raspodijeli, nekada u nekom dobrom, nekada u nekom koji se jedva može hotelom, a za prijevoz do velesajma se sami snalazimo. Sve u svemu, veoma naporno, već od same prijave, ali iskustvo koje se stekne tim radom je neprocjenjivo.

Osim što sam ocjenjivač ispita državne mature i time vanjski suradnik Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja jedanaest godina, imenovana sam i osobnim pomagačem pristupnicima s teškoćama kod polaganja državne mature već nekoliko godina. I za ovo imenovanje potrebne su svakogodišnje prijave, seminari, ispiti, odabir.

Kada već govorim o ispitima državne mature iz Hrvatskoga jezika, protekle godine (2020.) Ministarstvo znanosti i obrazovanja radilo je projekt Pisanje probnog online eseja iz Hrvatskog jezika u kojemu sam također sudjelovala kao ocjenjivač eseja.

Kako bismo pomogli maturantima u

S osječkim Društvom na Danu Rusina 2014. godine

ponavljanju ili učenju nastavnih sadržaja koji su mogući kao predložak za pisanje eseja na državnoj maturi, nekolicina osječkih srednjoškolskih profesora Hrvatskoga jezika u suradnji s Hrvatskim narodnim kazalištem iz Osijeka i sa svojim učenicima, koje su pripremili, ostvarili su projekt HNK u Osijeku za maturante 2019. – 2020.

* Biste li nam nešto pobliže rekli o svojoj obitelji?

Udana sam trideset i sedam godina. Opet rujan i volim u šali reći da sam se udala na Žalosnu Gospu. Budući da sam vjernica otkako znam za sebe, vjerujem da mene i moje Gospa štiti.

Spomenula sam da suprug Darko i ja imamo tri sina. Davor je najstariji, oženjen je i živi i radi u Zagrebu, bavi se informatičkim dizajnom i dobro mu ide. Srednji je Josip i živi s nama u obiteljskoj kući. Najmlađi je Ivan koji ovih dana odlazi na daljnje školovanje u Nizozemsku na Sveučilište Erazmo Roterdamski u Rotterdam. Suprug Darko je u invalidskoj mirovini.

* Aktivni ste član KUD-a Rusina Osijek...

Član KUD-a sam desetak godina. Aktivna sam u dvije sekcije, pjevačkoj i kreativnoj. Sastajemo se na probama pjevanja, družimo se, izrađujemo razne kreacije i lijepo nam je.

Ne sjećam se više kako je započelo, u KUD-u je prvo aktivan bio Ivan. Svirao je i vodio programe, i u Osijeku i u Vukovaru na Danu Rusina Republike Hrvatske. Mene je pozvala Lela Đitko. Susretale smo se još dok sam predavala njezinu sinu, i ne znajući da su nam rodbinski korijeni isti. Kasnije sam dovozila Ivana na probe i Lela je rekla da bi bilo zgodno da se i ja pridružim. Tako je započelo.

Josip je prema potrebama znao odraditi za potrebe Društva. Iako i on zna svirati (a zna i Davor, pa i ja i Darko), nekako nije baš bio voljan svirati u Društvu. Posebno su mi ostali u sjećanju jedni „Dravski valovi“ koji su se održali u Šećeranskom domu. Josip je neumorno donášao i slagao potrebne stolice, stolove, postavljao natpise. Baš se toga puta naradio. I suprug, dok je mogao, ako je što zatrebalo pomagao je u Društvu (i on je član). Pjevanje mu baš ne ide i taman je nekako htio svirati, no dogodilo se što je. No rado prati Društvo u radu.

Nažalost, rusinski jezik baš ne znam dobro. U didinoj i bakinoj kući, dok je dida bio živ, govorilo se rusinski i to je moj prvi susret s jezikom. Kada je dida poginuo,

sve se nekako promijenilo, posebno što je svih petero djece udano ili oženjeno Hrvatima i nisu njegovali materinski jezik. Iz tog ranog razdoblja pamtim neke riječi, a posebno pjesmu Zlamala še kormanj deska koju mi je dida pjevao. Dolaskom u KUD i pjevajući, htjela sam znati značenje svake riječi. Puno mi je u tomu pomoglo što sam studirajući učila staroslavenski jezik (uz slovenski, makedonski i naravno hrvatske dijalekte). Zanimljivo je što smo tata i ja u vrijeme mogega studija išli u Čajkovce posjetiti tatinu tetu koja se vratila iz Amerike i ona je govorila isključivo rusinski, a i tata se trudio nakon puno godina govoriti rusinski, a ja sam ih gotovo sve razumjela.

* Jeste li član još neke udruge?

Bilo je puno toga, ali s godinama se smanjilo. Trenutno sam još član udruge Betlehem. To je udruga koja radi na promicanju radosti života i ljubavi prema nerođenoj djeci i njihovim roditeljima. Rasprostranjena je diljem Lijepe naše. Sudac sam porotnik Županijskog suda za mlade u Osijeku, članica Udruge ljubitelja hrvatskoga jezika hrvatsko računalno jezikoslovlje i tu sam radila na projektu kao redaktor u izradi rječnika Hrvatski jezik u mrežnom oblaku svjetskih jezika, suradnica sam Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja kao imenovani ocjenjivač ispita državne

mature i kao imenovani osobni pomagač pristupnicima s teškoćama kod polaganja ispita državne mature. Sigurno ima još toga, ali tko bi se svega sjetio. Posebno mi je drago što mogu reći da sam bila članica Prosvjetne skupine u Župi svetog Josipa Radnika u Osijeku dok je skupina postojala. Promicale smo svoja proučavanja i saznanja u Osijeku, Đakovu, Slavanskom Brodu, Belom Manastiru gdje smo održavale predavanja i tribine o Svetoj Misi, Blaženoj Ulriki, Teodoziju Florentiniju i drugo.

* Imate li kakav hobi?

Volim raditi svašta po malo uz ono koliko mi vremena ostane od svih radnih i kućanskih obveza. Naravno, na prvom je mjestu čitanje, a volim i pogledati dobre dokumentarce i dobar film. Jako volim cvijeće i uzgajam ga. Kažu moji dečki da ga ima previše, a ja im tada svaki puta obećam da će drugi puta biti manje, ali uvijek se još nađe neko sjeme koje treba posijati. Dvorište nam je malo, ali cvijeće stane u njega. Ima ga i u našoj vikendici gdje svake godine „smanjujem“ gredice dodavajući još poneku! Pred koju godinu nisam imala mira pa sam pred kućom posadila „samo“ petnaestak ruža, ružmarine, javor i sve što je stalo na tih tridesetak kvadrata.

Ponekad nešto sašijem, napišem, nacrtam, a posebno volim oslikavati boce. Uspjela sam napraviti čak i neke posudice od gline. Volim i putovati. Putovala sam diljem Europe, ali je takvih putovanja zbog covid situacije manje, no zato sada obilazim neke dijelove Hrvatske u kojima nisam bila.

I još nešto neobično, jako, jako volim voziti auto, pa i dodati gas. Ljubav prema vožnji automobila traje od mojih mladalačkih dana kada sam vozila tatinu Škodu. Nikada mi nije teško sjesti u auto i krenuti nekamo, bez obzira što svakog dana odlazim autom na posao.

Volim životinje, a naš mazni ljubimac je borderkolerica (škotski granični ovčar) Pixi. Kada god se vratim s puta, mislim da me Pixi najradosnije dočeka.

* Možda neka poruka za kraj.

Biti ustrajan i uporan. Ili onako kako je rekla sestra Zdenka Schelingova: „iza oblaka je moje ljubljeno Sunce“. Uvijek, dakle, postoji svjetla točka koja te vodi naprijed. Imamo svi slabe trenutke kada nam se više ne da dalje, kada nam je svega dosta, ali uvijek treba gledati naprijed!

Ljubica Harhaj

U Mukačevu, Ukrajina

РУСНАЦИ З ГОРВАТСКЕЙ АКТИВНО НА 31. РУЖОВЕЙ ЗАГРАДКИ

Ана Бучко освоєла 3. награду фахового жирия за композицию на текст Нади Батакович, а шпиванку „Шумна шпиваночка“ одшпивали Валентина и Тамара Салаг

Як дознаваме з Рутенпресе, 31. Фестивал новей рускей народней шпиванки Ружова заградка, отримана 5. септембра у Новим Садзе, точнейше на Мишелуку, у Вельким студию нового будинку РТВ, а од планованих 16 виведзени 14 композиций.

Пре епидемиологийни мири, було ограничене число присутних патрачох. Вони Фестивал провадзели зоз голу студию преїг видео бимох, док ше директно могол провадзиц преїг РТВ и интернету.

Познате же Руснаци з Горватскей дзечне присуствую на Фестивалу як патраче, але остатних рокох не лем як патраче, але и як композиторе, текстописателе та у дзепоедних случайох и як виводзаче.

Того року, Руснаци з Горватскей указали свой полни талант, та так Ана Бучко освоєла 3. награду фахового жирия за композицию на текст Нади Батакович, а шпиванку „Шумна шпиваночка“ одшпивали Валентина и Тамара Салаг.

Огнен Здравкович зявел ше як дебитант з композицию на писню Агнетки Бала-

тинаца „Руснаци вше чуваю свойо“, а одшпивала ю Ана Римар Симунович док ше Соня Папуга зявела як текстописатель шпиванки „Наша любов“, за хтору композицию написал Бранислав Тубич, а одшпивала ю Уна Молнар.

Най ище надпомнеме же о побидних одлучовал пейцчлени жири у составе: Миролуб Мича Янкович, Дюра Будински, Микола М. Цап, Сенка Станкович и Снежана Янюшевич Єфтич. Вони так одлучели: Повелю за найлепши текст достала Олена Планчак Сакач за писню „Любов як писня“, Повелю за найлепши аранжман достал Боян Милинкович, а Повелю за найлепшу интерпретацию достала Ивана Чордаш. Наградзени достали и пенезни награди.

Треце место освоєла композиция „Шумна шпиваночка“ авторки Ани Бучко, друге „Коло води верба“ авторки Агнети Тимо Мудри, а за побидницку преглашена „Крочаї милого“ тиж Агнети Тимко Мудри котру одшпивала Дарина Михняк.

Публика зоз 88 гласами за найлепшу

вибрала композицию „Тебе шпивам“, котру виведол автор Михайло Будински. Най надпомнеме же гласац могла лем присутна публика.

У ревиалней часци виведзени дзевец композиций, хтори зоз народних преробени до забавних.

Окрем же Фестивал бул директно пре-ношени преїг радия и телевизий, як и преїг интернету, а прето же ше отримал у незвичайним ешенским термину, Руска редакция Радио Нового Саду зняла и ЦД.

Агнетка Балатинац
(жридо и фотографии: Рутенпрес)

Дарина Михняк побидницка писня Крочаї милого хтору компоновала Агнета Тимко Мудри

Награда публики Михайло Будински зоз шпиванку Тебе шпивам

Учашники 31.Ружовей заградки

Уна Молнар одшпивала писню „Наша любов“

БУЛО ТО ПРЕД 48 РОКАМИ

КУД „Осиф Костелник“ зоз Вуковару того року организовал дзевяту манифестацию дзещинскей творчосци под назву „Перши аплауз“, на хторей ше мали нагоду представиц гевти наймладши хтори пестую свою культуру. Тота манифестация зажила у Вуковаре 2012. року, а кед патриме фотографию хтора пред нами, вец ше шлебно можеме опитац прецо не зажила ище вельо, вельо скорей, кед по культурних дружтвох було векше число дзещох як нешка. Одвит на тото питане можеме лем нагадац, та верим же го як и велї други одвити у живоце не достанеме.

Тоту фотографию зме достали од Влади Рагайового зоз Вуковару. Фотография настала пред 48 роками, односно 1973. року. На ней ше находза вуковарски тан-

цоше, подросток. Водителька им була Невенка Бесерменї.

Стоя: Звонко Магоч, Агнетка Бурчак, Звонко Бурчак, Славица Яшински, Татяна Миклош, Люпка Бесерменї, Невенка Бесерменї, Желько Бурчак,

Миряна Кунич, Дубравка Бесерменї, Споменка Гаїч, Блаженка Дудаш, Звонко Панкович; куча: Владо Рагаї, Ясна Чавич, Марян Тандарич, Невенка Джуджар и Мичо Косанович Лю. Гаргаї

ЗОЗ ПИСНЮ ПОВЕДЗЕНЕ

Вецей раз сом уж слухал паноца як у церкви наказуе и попри казанї припомина же у церкви на богослуженьох нет дзедох и младих, хтори блукаю ноцами койдзекадзи до пред швитане, а вец кед треба рано стануц и сцигнуц до Служби Божей, им теди найлепше у посцелї спац. Ту ше тераз поставя питане же хто за того виновати, чи дзеци хтори же ше барз осилели, чи можебуц родичи хтори страцели авторитет при своїх дзедох. Випатра же и єдно и друге.

ВЛАДИМИР БЕСЕРМИНІ

Владимир Бесермині народзени 8. мая 1946. року у Шидзе, дзе закончел основну школу и гимназию. Дипломовал на Филозофским факултету у Новим Садзе. Жил у Руским Керестуре и робел як професор у керестурскей Гимназії, а тиж так бул и визначни роботник у культуры и явним живоце Руснацох. Владимир Бесермині умар 20. марца 2014. року.

Дебитовал зоз видаваньом першей кнїжки поезії под назву „Очи у морю” (1969.). Познейше Владимир Бесермині обявює другу кнїжку поезії „Раз повем” (2003.)

Зявел ше його окреми зборник рецензийох з назву „Критики, рецензий, огляди” (2011.).

Преложел на руски язык зборник писньох сербского поети Секули Шарича („Авар Лярмач”, 2012.), хтори обявел у рускей видавательней хижі В. Падяка у Ужгородзе.

Vladimir Beserminji rođen je 8. svibnja 1946. godine u Šidu, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Živio je u Ruskom Krsturu i radio kao profesor u krsturskoj Gimnaziji, a također se isticao u kulturnom i javnom životu Rusina. Vladimir Beserminji umro je 20. ožujka 2014. godine.

Debitirao je s izdavanjem prve zbirke

poezije pod nazivom „Oči u moru” (1969.). Kasnije Vladimir Beserminji objavljuje drugu zbirku poezije „Jednom ću reći” (2003.).

Zasebno se pojavio njegov zbornik recenzija pod nazivom „Kritike, recenzije, ogledi” (2011.).

Preveo je na rusinski jezik zbornik pjesama srpskog pjesnika Sekule Šarića („Avarin Galamdžija”, 2012.), koji je objavljen u rusinskoj izdavačkoj kući V. Pađaka u Užgorodu.

Владимир Кочиш у кнїжки „Зоз писню поведзене” гвари же професор Владимир Бесермині зоз свою штварту збирку писньох надополнює и повязує часто претарговани час у своєй литературней творчосци, котра заш лем на одредзени способи през полни штераец роки присутна у нашим руским литературним живоце.

Як и на самим початку вон и нешка остава дошлїдни своїому способу писаня, вибору темох и самих чувствох котри даваю порив писательови же би творел, лем тераз то роби у часу и духу чувствох своїх преїдзених животних рокох и искуствия котре кладзе точку на велї теми у прежитом часу.

„Владимир Бесермині у своєй поезії непреривно зоз чувством национального духа руского народу, провадзи и саму професорску филозофску думку котра ше заш лем розликує од подобних литературних творох своїх колегох професорох у прешлосци котри тиж писали и пишу поезию. Його филозофску нїтку и його роздумоване о власним народу повязую и рижни географски простори, дзе ше и сам менталитет єдней такєй заєднїци як наша розлично похопює у истим штредку дзе иснує, та так и сам способ препознаваня и очуваня тей гадвабней литературней нїтки, котра и наймоцнейша кед ше преплетка зоз чувством препознаваня у самеї филозофії иснованя руского народу на тих просторох.¹”

1 Бесермині, Владимир. Зоз писню поведзене, Видавательства В. Падяка, Ужгород, 2013., 89. бок.

У свої писньох та и самеї инспирації непреривно є присутни зоз думками и чувством руралним, а потим тото так у урбанним штредку, зоз частим чувством жалю, дзе обачліво як зоз истих штредкох занавше нестала вельо того цо нас вязало и зблїжовало и давало моци же бизме цо длужей витирвали на тих просторох. „Теми писньох котри дорушую нашу историю, прешлосц як и саме историйне походзене, будза надїю же заш лем давно поставени фундаменти нашеї литературы и бешеди могу буц гаранция за наиходзаци часи и нови генерациї, до котрих и сам професор Бесермині през цалу свою професорску работу, непреривно укладал себе и своїо чувства котри преношел на нови таланти.²”

У тей лепези на словох своїх писньох, вон ше обраца шицким нам, як своєй фамелії, приятельом, сушедом, колегом професором, и не прави розлику котра би нас дзелела од обичних та по сам верх интелектуалних чувствох, але нам шицким зохабя тото дотхнуце духовней надбудови як цошка цо наймоцнейше у нашим терашнім и будучим иснованю. Його способ писаня, рима у дзепоедних писньох, реторика, богати фонд словох котри вше швидше шезую з нашеї каждодньовой бешеди, та по рижни стили виражованя у писньох, даваю можливосц самого вибору и самим читачом и любительом поезії же би лем за себе читаюци кнїжку вшелїяк пренашли и тоти писні цо найблїзши и їх власному чувству у души нашеї заєднїци. „Пре тоти назначени причини, як и през ише велї други, штвартя кнїжка поезії професора Владимира Бесерминя, ише би вецей и занавше збогацела нашу литературу, та голем на хвильку преселела ше през чувства до наших заєднїцких животних драгох.³”

2 Бесермині, Владимир. Зоз писню поведзене, Видавательства В. Падяка, Ужгород, 2013., 90. бок.

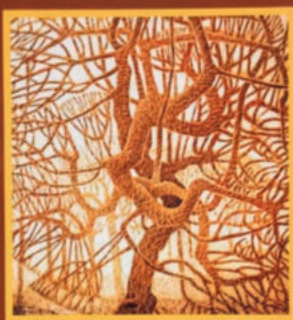
3 Бесермині, Владимир. Зоз писню поведзене, Видавательства В. Падяка, Ужгород, 2013., 90. бок.

ВИХОВІВАНЄ ДЗЕЦОХ

Праоцови Славянови

Чувай ше Славяну з Дніпра виплівани,
з Дунайом давно доплівани,
зоз Саву, Тису и Мораву вигойсани;
не шме це ніхто з пальцом рушиц,
не шме славянску душу дорушиц,
бо щесце Славутича ноши нас шицких
як християнох пошвечених,
до вири славянскей преобрачених,
та вичних вихох будучих прешвечених,
же бизме нігда хрибет не обрацели
тим цо нас любели и не сцели
же бизме забули нашо руки, ручиска,
и пилки крижни и пориска
шекерох цо дуби груби так рубали
же би им живот животом славянским
у хижох древяних, у хижох скромних,
а заш лем з цеплоту души Славяна
велім дзединским душом давали.
Та дзе то було, най ми поведза,
чи зме лем дагдзе лапали медведза,
чи лем у Фрушкей лішки познали,
або у Польских лесох позно дознали
же були бизони, тури славянски,
гори веліки, гори Карпати,
и могли бизме знац зоз розумом
як то може буц родзина з родзину,
як ше лем люби и кум зоз кумом,
стретаючи ше в чесну годзину
почитуючи з колена колена
и стари краї, и праги дідовски,
и мена нашлідни, и презвиска,
гоч нам од дубох, грубих дубискох
и соснох пишних, високих до неба
остали лем ценки, ценюнди пориска!

ВЛАДИМИР БЕСЕ *Р*МИНІ
ЗОЗ ПІСНЮ ПОВЕДЗЕНЕ

1 Бесермині, Владимир, Зоз пісню поведзене,
Вьдавательства В. Падыа, Ужгород, 2013., 68.
бок

Вецей раз сом уж слухал паноца як у церкви наказує и попри казані припомина же у церкви на богослуженьох нет дзецох и младих, хтори блукаю ноцями койдзекадзи до пред швитане, а вец кед треба рано стануц и сцигнуц до Служби Божей, им теди найлепше у посцелі спац. Ту ше тераз поставя питане же хто за тото виновати, чи дзечи хтори же ше барз осилели, чи можебуц родичи хтори страцели авторитет при своїх дзецох. Випатра же и єдно и друге.

Паметам же нашо старши приповедали як после Другей шветовой войны ставало додня рано и поцме одходзело на польо робиц. Теди ше дома вечарами легало вчас прето же було цма, а швички, лампи, лампаши и жижки ше паледо лем за найважнейши потреби. И вецка ше нараз по наших местах у цалей держави почало понад хижни закрица розцаговац дроты по хторих до каждого обисца пришла „електрика“.

Спочатку дахто тоту „електрику“ прилапел, а дахто ше тому одуперал. Кажде хто до обисца уводзел тото цошка нове, вон уводзел лем два лебо три „грушочки“ и по єден штекер за прикапчац радио лебо пейглу. Але, человек би не бул таки яки є, та кед видзел же тото нове у обисцу добра ствар, пошвидко на тоти дроты поприкапчовал тельо койчого же держава не могла настарчиц випродуковац тельо струї кельо жительство могло потрошиц, та ше теди приступило гу рестрикцийом и цали валали ше виключовало зоз мрежи по даскельо годзини, же би система тото трошене струї могла витримац.

Под час тих рестрикцийох струї велі газдове були примушени зоз пойдох познімац поодкладани лампи и лампаши. Єден газда не одложел лампи и лампаши, бо думал же му вони вецей нігда не буду потребни, та тераз мушел купиц нови лампаш. Исти тот газда вельо раз знал повесц же велі його парняки у валале свойо дзечи барз порозпущовали, цо вон у своїм обисцу не дошебодзовал. Вон свойо власни дзечи тримал под тварду руку и контролю и вони го мушели слухац и шицко цо од ніх вимагал мушели и покончиц. Док ше други сушедни дзечи ходзеди фодбаловац, його дзечи зоз нім ходзеди на польо копац и ламац кукурицу, зберац шено и на полю робиц подобни роботи. Кед

би му на тото дахто и пригварел, вон вше одповед же не пуши же би ше му його дзечи вимкли зоз рукох и зоз нім управяли, ша озда вон їх оцец и газда, а не дзечи газдове йому.

Так було и з тей пагоди зоз лампашом. Дал вон свойому синову пенсжи же би пошол до дутяну купиц нови лампаш. Син, знаючи же яки му оцец, такой рушел до дутяну. При випровадзаню оцец синову нагаднул же вон и мац пойду на польо ламац кукурицу, та док ше враци зоз дутяну най придзе и вон гу нім.

Син пошол до єдного дутяну у валале, та до другого. Кед там не нашол лампаши, пошол до сушедного валалу, та там обишол шицки седем дутяни и кед ані там не нашол лампаш, твардо одлучел же ше дому не враци без лампаша. Опитал ше хлопом цо пред дутяном пили пиво же кадзи далей рушиц и купиц лампаш. Порадзели го и вон рушел през хотар далей.

Кед сцигол пред дутян у другим валале, там у авзлогу було полно нови лампаши, але пре якешик їх валалске швето дутян бул замкнути. Тамаль преходзел якишик стари дідочко хторому ше тот челелнік опитал кадзи най далей руши купиц нови лампаш. Непознати дїдо му гуторел же кед руши на лїво, сцигне до другого валалу, а кед руши на право и будзе ше тримац асвалтней драги, вец сцигне до варошу.

Роздумовал тот млади челеднік же цо зробиц и надумал пойсц до варошу прето же, думал вон, у варошу єст вельо дутяни, та озда не буду шицки позаверани. Кед сцигол до варошу, такой у першим дутяну купел лампаш и рушел гонїц бициглу дому. Док одомикал замкнуту капурку, здогаднул ше же му оцец рано гварел же док ше враци та най придзе гу нім на польо же би скорей наруцали прикоч зоз наламану кукурицу. Вошол вон нука, позохабял тото цо требало зохабиц, преблекол ше, дакус заедол, та гайд на польо. Там зоз родичами дополнел прикоч и шицки пришли ведно дому.

Тераз кед сом уж у озильних рокох, на хвильку сом ше здогаднул же то и дакеди як и тераз було родичох хтори ховали свойо дзечи так же би з ніх „людзох направели“, а було и гевтих хтори пушцели же би им од їх дзецох „улічка людзох справяла“.

Желько Гаргаї

GLAZBENA PISMENOST AMATERSKOG PJEVAČKOG ZBORA

Amaterski zborovi tradicijske glazbe nerijetko izvode pjesme napamet, jer su pjesme kratke i melodijski i tekstom lako pamtljive. Ako nije u takav slučaj tada tijekom pjevanja čitaju napisani tekst ili tekst s notama. U slučaju ako pjevaju pjesme iz nota, tada se može iznijeti problematika glazbene pismenosti u amaterskom pjevačkom zboru tradicijskih napjeva.

Glazbena pismenost može se usporediti s gramatičkom pismošću, jer gramatička pismenost ne podrazumijeva prepoznavanje glasova, već poznavanje njihovih odnosa. Tako je i u glazbenoj pismenosti. Svaka nota ima svoj naziv, no puko iščitavanje naziva nota nije glazbena pismenost. Glazbena pismenost podrazumijeva reproduciranje (razumijevanje i pjevanje) onog što je napisano, a također i zapisivanje nota neke melodije. Glazbena pismenost je vještina koja se stječe godinama.

U amaterskim zborovima postoji nekoliko načina da zborashi koriste notni zapis tijekom pjevanja. Notni zapis može koristiti kao vizualni pocjetnik melodije koja se prethodno po sluhu naučila. Zborashe na probama uči zborovođa koji im melodiju svira i pjeva. Zatim će melodija zborashima „ući u uho“, a note u crtovlju služiti će kao pocjetnik za melodijsko kretanje. Također je osim melodije u notnom zapisu zapisan i ritam. Ritam je lakše naučiti čitati nego melodiju, stoga se zborashima note mogu bolje približiti. Nije potrebno prolaziti notne vrijednosti ritma kao gradivo za učenje, no može se po potrebi tije-

14. ВИЛЦЕЛА КУКОВИЧКА М

1. Вилцела кувовичка
3 леса желеного; (2 р.)
Прешли, прешли мою рочки
Жица радосного. (2 р.)

2. Вилцела кувовичка
Та почала куац; (2 р.)
Будзеш, мила, и ти за мну
Куац так и стуац. (2 р.)

3. Спомнеш ти мне, моя мила,
Голем раз на днину, (2 р.)
А я тебе спомнем, мила,
Стораз на годзину. (2 р.)

4. Не забувай, моя мила,
Нашо млади літа, (2 р.)
Док нам була наша любосц
У серденьку скрита. (2 р.)
(Колом. метер)

kom proba informativno sa zborom proći i to gradivo. Vizualni podsjetnik nota može biti koristan ako se pjeva višeglasno. Tada će višeglasno pjevanje biti vidljivo i u notama te će se možda lakše usvojiti i razumjeti pa će izvedba biti kvalitetnija. U notama su osim melodije i ritma zapisane i sljedeće korisne značajke. Glazbene rečenice su iznimno važne općenito u izvođenju glazbe, a i u pjevačkom zboru. Počeci i završeci glazbenih rečenica moraju se fizički i precizno odvojiti, vođenje melodije ka vrhuncu fraze valja adekvatno izvesti, izdržanost daha mora biti do kraja izvedbe jedne glazbene rečenice-pravilo je da se ne smije udisati zrak tijekom jedne gl. račenice jer se tada fraza pre-

135. ДАЛИ СЦЕ, МЕ, МАМО Б

1. Дали сце ме, мамо,
За лес, за дубину,
- Же бим не ходзела -
До вас на годзину.

2. Дали сце ме, мамо,
Гет аж за граніцу,
Же бим не ходзела
До вас на жентицу.

А я през лес прайдзем,
Прайдзем и дубину,
Але до вас, мамо,
Прайдзем на годзину.

Легко я граніцу
Скоком заобидзем,
Але до вас, мамо,
На жентицу прайдзем.

lama. Tako su u notama zapisane fraze korisne. One su zapisane lukom iznad početne i završne note u glazbenoj rečenici.

Dinamika je također korisna informacija zapisana u notama, a koja je tijekom pjesme izmjenjiva. Inače je korisno prije i tijekom pjevanja zamišljati onaj dio glazbe koji se tek treba izvesti kako bi se svjesno pripremio za budući glazbeni događaj u pjevanoj pjesmi. Tako vizualni predložak dinamike zborashima može koristiti kako bi bili pripravi izvesti označeni dio pjesme u dogovorenoj dinamici. Ne izvodi se svaka pjesma jednakim karakterom, tempom itd., a također se i unutar pjesme može pronaći različitost u načinima izvedbe. Takvi se načini izvođenja također nalaze u notnom zapisu pa i oni mogu služiti zborashima kao podsjetnik tijekom pjevanja. Za ovakve finese u izvedbi pjesme odgovoran je zborovođa koji tijekom proba objašnjava i demonstrira na koji način se treba izvesti pjesma. Način izvedbe se može i dogovorati i izmjenjivati, ali ne previše kako se ne bi odstupalo od izvorne ideje pjesme. Ukratko, glazba je umjetnost koja se izvodi i živi u trenutku, a trenutkom i prestaje. Ono što je zapisano, pokušaj je znakovnog je oblika te glazbe. Poznavanje glazbenih znakova zborashima može biti podsjetnik i koristan vodič, ali ne bi trebalo previše davati važnosti glazbenoj pismenosti, jer se glazba najbolje uči živim iskustvom, a ne preko papira.

Svaka kultura ima svoje autentične vrijednosti. Glazbene autentičnosti neke kulture mogu se preko nota vidjeti, a sličnosti i razlike mogu se preko nota i analizirati. No, one prave i izvorne, suptilne, prepoznatljivije i suštinske glazbene autentičnosti jednog naroda teško je ili čak i nemoguće riječima ili bilo kako zapisati. Tako slijedi da je za primjerenu i kulturnu izvedbu prije svega nužno glazbu doživljavati iskustvom-usmenom predajom. U toj domeni postoji dovoljno zadataka na koje valja ulagati trud kako bi se očuvala izvornost kulturnog bogatstva jednog naroda.

Ognjen Zdravković

ЦЕНА СЛУНЕЧНІКУ И КУКУРИЦИ КУС ЗВЕКШАНА, А УКЛАДАНЯ ДАСКЕЛЬО РАЗ НАДРОСЛИ ПРЕШЛОРОЧНИ

Єшенські роботи у хотаре ише вше у полним розмаху, а даєдни приведзени и гу концу.

Жатва слунечніку и сої прешла без вельких паузох бо хвиля не правела почужкосци, док ше ламане кукурици вше кус розцагне пре хвилю, а окрем того єст и роботи коло шаца жита и ярцу. Того року урожаї слунечніку були релативно добри, 1,8 до 2,4 тони по гольту (цо по гектару виходзи коло 3 до 4 тони). Слунечнік посцигнул цену од 3,82 кн/кг у стандартним квалитету (то значи же количество олею 44%), док тот хтори мал лепши квалитет и векшу олейносц посцигнул цену од 4 кн/кг. Тот рок и хвиля не уплївовали негативно на урожай слунечніку.

Таки обставини ше того року не одноша на кукурицу и сою, на хторих хвиля охабела свой шлїд на урожаю. Урожай кукурици завишел о гибриду и положеню поля, бо не шицки єднак добили дижджу, та ше урожаї кукурици рушаю од 2,5 до 4,5 тони по гольту, але з оглядом яки бул рок и яки були летни температури цеком дня, а без дижджу, добре же кукурица кельо-тельо и зродзела. Лупане кукурици на полю вшадзи ше одцагне кус длужей прето же после слунечніку треба адаптовац комбайн

же би могол лупац кукурицу, а и хвиля зна на даскельо днї спомалшиц тлачене Кукурицу у зарну предава ше на силос, док кукурицу у чуткох ламеме з помоцу малих комбайнох (берацох) и то найчастейше робя обисца котри дома маю статку и муша длужей чувац кукурицу. Єдина предносц чуваня кукурици у чуткох у одношеню на тоту у зарну тота же ше кукурица у зарну зна цеком длугшого периоду погубиц кед ше ю не чува на одвитууюци способ. Параста керую и ламане кукурици у чутки прето же потребне векше число людзох же би ше ю зруцало до чардаку лебо дзвигло на пойд.

Кукурица того року посцигує досц високи цени, та так цена кукурици у жатви

рушела зоз 1.65 кн/кг, а сцигла по 1.80 кн/кг за суху кукурицу, цо з оглядом на урожай и добра цена.

Зоз самим подрагшованьом ценох земледїлских культурах приходзи и до подзвигованя цени штучного гною пре вельке роснуце цени газу. Так зме, на приклад, прешлого року тону уреи могли купиц за 2650 кн, док тераз плациме коло 7500 кн за исте количество. Тиж так зме и KAN прешлого року тону могли купиц за 1700 кн, а тераз є на цени од 4950 кн.

Так же висши цени и не так цеша парастох, бо з поглядом на подрагшованя гною и нафти, нароч буду вельо векши укладаня за исту роботу.

Антун Гарди

Лупане кукурици на полю

Тлачене слунечніку

Ламачка кукурици у чутки

ТРАДИЦІЙНИ КОЛАЧИ И ЛАКОТКИ ПРИ РУСНАЦОХ

О рускей кухні зме уж вельо того погугорели, але заш лем ище вше єст того цо треба спомнуц.

Того року у організації мадярскей націоналней меншини отримани Дзень націоналних меншинох Вуковарско-сримскей жупанії. Кажда меншина представела ше як зоз писню и танцом, так и зоз штандом на котрим виложени ручни роботи, як и єдла и лакотки котри у традиції народох котри жию ту на наших просторох. Наисце представени богати скарб каждого народу, та так и руского. Зацикавело ме богатство єдлох на шицких штандох, а окреме на нашим руским. Було ту рижни покераї, як и незаобиходни капушанїк. Розпатраюци тоту розкош и не лем того року, але и роками скорей, мам упечаток же зме запоставели єдену лакотку котра була барз значна и розширена по наших руских обисцох по звенє тортох и рижних нових колацох, а то слави рейтеши.

У прешлих часох рейтеши були єдни зоз найславнейших колацох, а каждая газдиня ше цешела кед правела рейтеш бо то у тедишніх часох значело же у обисцу панує маєтносьц. Рейтеши були попри шапох и черегах найзначнейши колачи у руским обисцу котре тримало до себе. Кажда газдиня мушела знац направиц и

розцагнуц цесто, котре ше вец полнело зоз сиром, орехами, маком, през лето зоз вишнями, а вешенї зоз турску бундаву або з яблуками. У позних єшенєских часох кед роботи на полю и у заградох були закончени, газдинї мали вецей часу и рейтеши ше цагало частейше, бо за нїх требало оддзелїц досц часу. Требало замишиц цесто, потим розцагнуц го на ценко, а вец ше зоз порихтаним полненьом – натарту бундаву, яблуками, розмишаним сиром, полнело цесто, поцукровало и помасцело зоз розпущену масцу, закруцело и положело на помасцену тепшу и на концу кладло печиц. Пекло ше по вецей тепши бо фамелїї були числени. Недзелї и швета були обовязни днї кед ше пекло колачи. Було ту и пражених бухтох и других колацох, а тиж и рейтешох, але то завишело и од маєтносьци у обисцу. Не бул то таки тунї колач бо за нього потребне мац муки, масци, як и надосц цукру котри у тедишніх часох не бул тунї, та вец сира, ореха, а знаме же у першей половки 20. вику векшина припаднікох нашого народу була худобна, та ше рейтеши у слабше маєтних фамелїїох ридше правели.

Друга половка 20. вику Руснакови принесла вельо лепши материални стан,

та так и колачи, а поготов рейтеши поставою вше частейши на руским stole. Нови часи и конец 20. вику приноша нови способи костирания, та так и нови колачи и торти. Руски газдинї помали почали прилапїовац тоту нову моду випекания нових колацох по сучасних рецептох, а рейтеши помали одходзи до забуца, та и други колачи, як цо то уж спомнути бухти, череги, на квасу. Печеме нови колачи зоз рижних бокох швета, а рейтеши? Их ше кеди-некеди здогадне направиц даєдна газдиня, але и вони углавним по модерно, ридко хтора газдиня розцагує домашне цесто, углавним то куповне цесто зоз тарговини. Так и полнєня – нет домашнього сира, маку, бо ше и то купи у тарговини, закруци и рейтеш готови.

Нешкайши дзеци не зацикавени за тоту лакотку бо у тарговинох тельки вибор колацох, чоколадох и бомбонох, же их начишлїц не мож. Заш лем, коло шицко-го того богатства лакоткох не забудзме рейтеш котри бул значни колач у рускей кухні велїх генераційох, та гоч лем и за Дзень націоналних меншинох нашеї жупанії.

Томислав Рац

ПИТА ЗОЗ ЖЕЛЄНЯВУ

Час пририхтованя: 35 минути (без одмарзованя)

Час печеня: коло 35 минути

- 225 г змарзнутого цеста за кремпиту (3 лїсца)

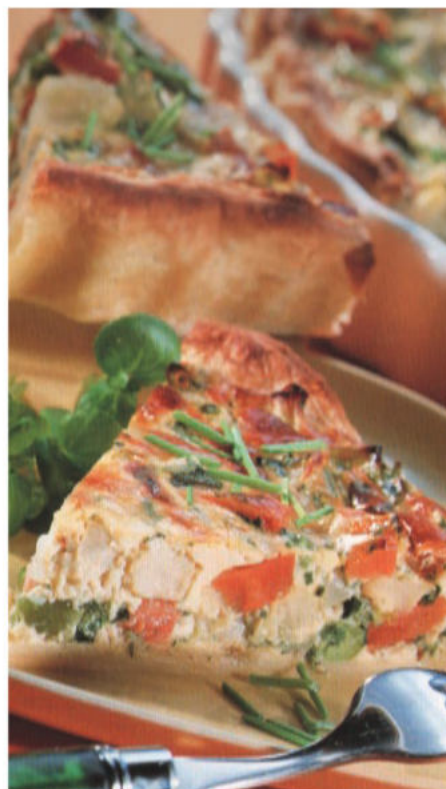
За фил:

- 1 цибуля
- 2 струча песку
- 2 ложки маслинового олею
- 450 грами змарзнутей желєняви за юшку
- кус солї
- млєти попер
- 200 грами сладкеї шметанки
- 3 вайца
- 2-3 ложички сенфу

За тепшу:

- 1 ложка презлох

1. Цесто одпушиц як пише на пакецику.
2. Очистиц цибулю и песнок за фил, нарезац на коцочки и подинстац на олею.

3. Додац желєняву за юшку, закриц зоз покривку и динстац на дас 5 минути. Кед треба додац кус води, посолїц и попопровац. Вимишац шметанку, сенф и вайца и тиж так посолїц и попопровац.

4. Поскладац цесто єдно на друге, та го на помученей роботней поверхносьци розогнац (32 x 32 cm). Положиц цесто до плїткеї тепши и легко поприцискац конци. Цесто поджобац зоз видлїчку, посипац зоз презлами и охабиц най одпочива коло 15 минути. Зограц рерну.

5. Желєняву положиц на цесто и преляц зоз шметанку и вайцами. Печиц у зограцей рерни на 200° C коло 35 минути.

6. Печену питу виняц и охабиц най ше кус охладзи.

Совит: Тепшу положиц на долнї роштель же би цесто достало вецей цєплоти.

Марияна Джуджар

Слово мацерово

Пише: Агнетка Костелник Балатинац

КОТЕЛ ГАРЧКУ ДОГАНЯ, А И САМ Є ГАРАВИ

Ми, Руснаци, маме єдну барз цікаву нітку у своїм характеру. Вше знаме цо би гевтот там мал зробиц, а не видзимо же бизме и ми мали зробиц исте такє. Тиж так знаме и же гевтот там не зробел добре и барз добре знаме же не требало же би так зробел, але не закашеме рукави же бизме му указали як би то требало зробиц.

У єдней розправі, хтошка гуторел – га, озда можеце позберац пецєро дзеци у Осиєку же би танцовали! Поправдзе, можебуц ше и може. Єст дзецох. Правда, Руснаци су лєм по корєньох, дїдових, бабових. Оцове и мацєри найчашєйше не декларовани Руснаци, а кєд даєдни з нїх и декларовани, свойо дзеци лебо унучата не приводза до Дружтва. Вичне питанє – прецо?

И ту тєраз приходзимо до гевтєй статистики, а дзекеди и (над)мудрованя, цо нам окреме „добре“ идзе.

Зоз числом и словом, у Осиєку єст 38 (трицєц осєм) декларованих Руснацох, просєкових рокох блїжєй гу шєйдзєшатим. Їх дзеци нїгда не бєшєдовали по руски, не научели их бо жию у мишаних малжєнствох, та анї дома не бєшєдовали по руски. А унучата не бєшєдую анї тєльо. Дзєпєєдни уж и помарли, а дзєпєєдни шє одсєлєли та нас тєраз нєт анї тєльо. АЛЄ! И тєраз приходзимо по нам вше милє АЛЄ!

У Дружтвє углавним дїдове и баби тих дзєцох. Оцове и мацєри нє. А прецо? Га ми, хтори зме нєшка баби и дїдове, ми их нє привєдлї. А и кєд зме их привєдлї, кєд им пришол час рушиц на факултет и кєд пошлї „до швєта“, вєцєй шє не врацєли до Дружтва покля нє пришлї до позних рокох.

Правє як єдна наша активна Рускиня широ гварєла – док зме робєли, док зме будовали хижу, подзвиговали дзєци, не

мали зме часу. Тєраз кєд зме у пензиї, мамє часу и тєраз зме ту.

А я пошка роздумуєм, кєд би єден дїдо привєдол трїо унучата, други двїо, єдна баба ишє двїо, єден тато двїо, други тато трїо, а вєц ишє гєвти за хторих знаме же биваю ту дзєшка коло нас, (чулї зме од їх валалчаньох), алє зме их нїгда не видзєли анї у Дружтвє, анї у цєрквї, анї їх адрес не знаме, пать кєльо би то було дзєци! Правда, розпон рокох од 2 по 20, алє єст дзєцох! АЛЄ, знова тото нашо „милє“ АЛЄ. Кєд жиєцє у городу дзє можецє вибєрац чи бздєцє шпивац у Брєвєсицох, хтори познати аж и у швєцє, лебо у дзєцинским хору музичнєй школи, лебо свойо дзєцко упишєцє на балєт, на клавир, гушлїо, до фолклорнєй сєкциї двох наймоцнєйших дружтвох хтори тиж путую по швєцє, лебо до приватнєй музичнєй школи Баторєк чийо тамбурашє тиж отримую концерти по швєцє, а най нє чїшлїм ишє вєлї други можлївосци у городу, вєц одвиг очиглядни.

АЛЄ, палє ти шє як зме шє швидко пєчали бранїц прецо нє можемє позбєрац пєцєро лебо дзєшєцєро дзєци на фолклор лебо шпиванє. Палє, палє, 38 особи трєба жє би позбєрєли пєцєро лебо дзєшєцєро дзєци, а там, нпр. у городу дзє бива особа хтора поставя таку виногоу Осєчаньом, єст 1427 декларованих Руснацох, а нє маю дзєцинску фолклорну сєкцию при Дружтвє! О-го! Маю скоро 40 раз вєцєй декларованих! Красна гарсточка!

Випатра жє ми вше любимє так дакус подоганяц, попригваряц и вше до люцкогo двора позакуковац. Мєсто того, лєпшє би нам було у своїм позамєтац.

Вєц сом шє здогадла присловки – котєл гарчку доганя, а и сам є гарави!

Союз Русинох РГ
Ради Европи 93
32000 Вуковац
e-mail: savezrusina@gmail.com
Совет „Новєй думки“
Ради Европи 93
32000 Вуковац
e-mail: novadumka@gmail.com

Розписую
КОНКУРС

за програми видавательства у 2022. року спрам критєриюмох за утвєрдзованє финансїєнєй потримовки за програми нєвладових здружєньох и здружєньох националних мєншинох. На конкурс шє можу явиц шицки полнолїтни гражданє РГ хтори задоволую критєриюми конкурє.

Критєриюми:

- литературнє дїло за хторє шє глєда финансїєна потримовка муши буц написанє на руским або на горватским язїку (нє виключує шє анї двоязични приклад руско – горватски)
- литературнє дїло трєба жє би було вязанє за животни обставини Руснацох на нашим просторє або ширшє – зоз обласци єтнолїгї, исторїї, цєрквоньогo, културногo и явного живота, як и зоз каждоднєвогo живота наших людзох
- литературнє дїло може буц наменєнє одроснутим особом, младежи и дзєцом
- литературнє дїло може буц написанє у шицких кнїжовних родох – лирским, єпским або драмским, може буц мємоарска, автобиографска або биографска проза
- За конкурс автор муши окрєм авторскогo дїла доставиц свою биографию, наймєнєй єдну рєцєнзию на литературнє дїло хтору написал рєцєнзєнт значни за обласц до хторєй спада дїло и податки о рєцєнзєнтови
- литературнє дїло шє посила виключно у компютерскєй формї на e-mail адреси Союзу або Новєй думки, або по пошти на горню адресу, тиж так у компютерскєй формї – конкурс отворєни по 10. дєцємбєр 2021. року.

Рєдакция Новєй думки

Борис Дорогхази

– горватски бранїтєль (1968 – 1991)

Першого новємбра того року наполнєли шє длугоки полни 30 роки од кєди погинул наш милї син и брат Борис. Нашо думки навшє оставаю з нїм, час нє змєншує нашо болї жє зме го страцєли. Здогадиваня на його вєсєлї ошмих и писню, його любов гу животу нєпрєривно нас споминаю на чєжку утрату з хтору жиємє. Погинул як горватски бранїтєль, дал живот за нашу Горватску. Боль жє зме го страцєли будзє жиц вєдно з нами по концє нашогo живота.

Родичи Силвєстєр и Ирїнка Дорогхази, и брат Томислав зоз фамєлїю

